Leto XXIV., št. 286 | Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt | Ljubljana, četrtek 14. decembra 1944 | Prelz — Cena 2.— L

Uprav[illegible] Ljubljana Puccinijeva ulica 5 Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 6. Izključno zastopstvo za oglase v Italiji in inozemstvu UPI S. A. MILANO

Računi za ljubljanske pokrajine pri poštnem čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conto Corr. Post. No 11-5118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesečna naročnina 32 lir

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Das erbitterte Ringen bei Aachen

Amerikanische Durchbruchsversuche unter hohen Verlusten steckengeblieben — 70 USA-Panzer vernichtet — Hartnäckige Kämpfe bei Saarlautern — Starke Sowjetangriffe bei Budapest und Miskolc abgeschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 13. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die vierte Schlacht bei Aachen nimmt mit gleichbleibender Heftigkeit ihren Fortgang. Auch gestern setzte die Erste amerikanische Armee mit starken Infanterie- und Panzerkräften ihre Durchbruchsversuche vor allem gegen den Roer-Abschnitt südlich und südöstlich Jülich fort. Infolge der tapferen Gegenwehr erprobter deutscher Verbände verfingen sich die Amerikaner in erbitterten Ortskämpfen oder blieben im Schlamm- und Trichtergelände unter hohen Verlusten liegen. In der erneut entbrannten Schlacht haben unsere Truppen 70 feindliche Panzer vernichtet.

Im Gebiet von Saarlautern wurde auch gestern von beiden Seiten hartnäckig um vorgeschobene Bunkergruppen gekämpft. Zwischen Saargemünd und dem Hagenauer Forst fasste der Gegner vor allem im Raum von Rohrbach und zwischen Reichshofen und Wörth seine Verbände zu starken Angriffskeilen zusammen. Nordwestlich Rohrbach brachte der Gegenschlag einer oft bewährten Panzerdivision den Feind zum Stehen. An der übrigen Front wurden seine Angriffe im Vorfeld der Westbefestigungen aufgefangen.

Im Oberelsass gingen unsere Truppen in mehreren Abschnitten zum Angriff über und warfen feindliche Kräfte aus ihren Stellungen.

Der Fernbeschuss auf Gross-London wurde fortgesetzt.

In Mittelitalien konnten die Briten trotz neuer Angriffe ihren Brückenkopf am Lamone nicht mehr erweitern. Südwestlich Faenza brachen wiederholte Angriffe des Feindes zusammen. Im Raum südlich Bologna weisen zahlreiche gegnerische Aufklärungsvorstösse auf baldigen Beginn neuer feindlicher Grossangriffe hin.

In Nord-Ost-Kroatien wurde das Südufer der unteren Drau vom Feinde gesäubert. Südöstlich Vukovar dauern die heftigen örtlichen Kämpfe mit von Banden unterstützten sowjetischen Kräften an.

In Ungarn beschränkte sich der Feind südlich und östlich des Plattensees auf örtliche Angriffe, die unter Beseitigung geringfügiger Einbrüche abgewiesen wurden. Das Schwergewicht der feindlichen Grossangriffe liegt weiterhin im Raum nördlich Budapest und im Abschnitt Miskolc. Die in mehreren Wellen anrennenden sowjetischen Divisionen wurden abgewiesen oder nach anfänglichem Geländegewinn aufgefangen und damit der erstrebte Durchbruch vereitelt.

Im Südteil der Ost-Slowakei brachen erneute Angriffe der Bolschewisten an der Strasse Ungvar—Kaschau verlustreich zusammen. Unsere Jäger engten im bergigen Waldgelände Einbrüche aus den Vortagen trotz hartnäckiger feindlicher Gegenwehr ein.

An der übrigen Ostfront verlief der Tag ohne besondere Ereignisse.

Deutsche Kampfflieger torpedierten im Eismeer aus einem feindlichen Geleitzug trotz starker Jagd- und Flakabwehr drei grosse Einheiten. Mit ihrer Versenkung kann gerechnet werden.

Nordamerikanische Terrorverbände bombardierten Orte in Oberschlesien, im Rhein-Main-Gebiet und in Mitteldeutschland. Erhebliche Gebäudeschäden entstanden vor allem in Wohnvierteln von Darmstadt und Hanau. Weitere Terrorangriffe der Briten richteten sich gegen Witten und Essen. Luftverteidigungskräfte schossen 58 Flugzeuge, darunter 39 viermotorige Bomber, ab.

Ogorčeni boji pri Aachnu

Ameriški probojni poizkusi so obtičali z velikimi izgubami — Uničenih 70 ameriških oklopnikov — Trdovratni boji pri Saarlauternu — Močni sovjetski napadi pri Budimpešti in Miškolcu odbiti

Führerjev glavni stan, 13. dec. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Četrta bitka za Aachen se nadaljuje z dosedanjo silovitostjo. Tudi včeraj je skušala ameriška 1. armada z močnimi pehotnimi in oklopniškimi silami prebiti bojišče zlasti v odseku ob Ruri južno in jugovzhodno od Jülicha. Spričo junaške obrambe preizkušenih nemških oddelkov so se zapletli Američani v ogorčene krajevne boje ali pa so obtičali z velikimi izgubami na blatnem in lijakastem ozemlju. V znova razplamteli bitki so uničile doslej naše čete 70 sovražnikovih oklopnikov.

Na področju Saarlouisa so bili tudi včeraj obojestranski žilavi boji za prednje skupine bunkarjev. Med Sarregueminesom in hagenauškimi gozdovi je zbral nasprotnik zlasti na področju pri Rohrbachu in med Reichshoffnom ter Wörthom svoje oddelke v močne napadalne kline. Severnozapadno od Rohrbacha je že često preizkušena oklopniška divizija ustavila sovražnika. Na ostalem bojišču smo prestregli njegove napade v sprednjih črtah zapadnih utrdb.

V gornji Alzaciji so prešle naše čete v več odsekih v napad ter vrgle sovražnikove sile z njihovih postojank.

Z daljnostrelnim ognjem smo nadalje obstreljevali Veliki London.

V srednji Italiji Britanci kljub novim napadom niso mogli bolj razširiti svojega predmostja ob Lamonu. Južnozapadno od Faenze so se zrušili ponovni sovražnikovi napadi. Na področju južno od Bologne pričajo številni nasprotnikovi izvidniški sunki o skorajšnjem pričetku novih sovražnikovih velenapadov.

V severnovzhodni Hrvatski smo očistili južni breg spodnje Drave sovražnika. Južnovzhodno od Vukovara se nadaljujejo silni krajevni boji s sovjetskimi silami, ki jih podpirajo tolpe.

Na Madžarskem se je omejeval sovražnik južno in vzhodno od Blatnega jezera na krajevne napade, ki smo jih z odstranitvijo majhnih vdorov odbili. Težišče sovražnikovih velenapadov je nadalje na področju severno od Budimpešte in v odseku Miškolca. V več valovih napadajoče sovjetske divizije smo odbili ali pa po pričetnih pridobitvah ozemlja prestregli in s tem preprečili nameravani prodor.

V južnem delu vzhodne Slovaške so se ob cesti Užhorod-Košice izgub polno zrušili ponovni boljševiški napadi. Naši lovci so kljub trdovratni sovražnikovi protibrambi zožili na goratem gozdnem ozemlju vdore iz prejšnjih dni.

Na ostalem vzhodnem bojišču je potekel dan brez posebnih dogodkov.

Nemški bojni letalci so torpedirali na Ledenem morju v neki sovražnikovi spremljavi kljub močni lovski in protiletalski obrambi tri velike edinice. Z njihovo potopitvijo lahko računamo.

Ameriški teroristični oddelki so bombardirali kraje v gornji Šleziji na področju Rena in Maine ter v srednji Nemčiji. Občutna škoda na poslopjih je nastala predvsem v stanovanjskih okrajih Hanaua in Darmstadta. Nadaljnje teroristične napade so izvedli Britanci na Witten in Essen. Zračno-obrambne sile so sestrelile 58 letal, med njimi 39 štirmotornih bombnikov.

četrta aachenska bitka

Silni nemški protinapadi na ameriške čete — Nasprotnik neznatno napredoval za ceno velikih izgub

Berlin, 13. dec. V ponedeljek, drugega dne četrte aachenske bitke so izvedli Nemci silne protinapade proti Američanom, ki so napadali z jako podporo topništva in bombnikov. Žarišča bitke so sedaj severno od ceste Langerwehe-Düren pri Pier-Mörkenu in Echtzu ter južno od ceste pri Schlichu in na gozdnem področju med Geyem in Bergsteinom. Nasprotnik, ki je v prvem navalu zavzel nekaj ozemlja, se je pomaknil neposredno južno od Jülicha v ravnino ob Ruri. Tik nad cesto Langerwehe-Düren ter južno od nje so nemške sile, ki so prešle v protinapad, še vedno v hudih bojih. Sovražnik, ki je napadal v gozdu južno od Geyja, se je moral spričo nemškega pritiska na gozdno vasico Strass zopet umakniti.

Samo južno od kraja se še niso končali boji proti oklopnikom, ki so vdrli v črto nemških oporišč. Sovražnikov napad sega sedaj na jugu na področje Vossenacka, kjer so nemške čete s protisunkom zajezile edini krajevni vdor, ki ga je dosegel nasprotnik.

Tudi med srednjo Saaro in gornjerensko ravnino so izvedle nemške čete vrsto protinapadov. S tem so na področju na obeh straneh Saarlauterna preprečili vsako nadaljnje sovražnikovo napredovanje ter omejile med Saargemündom in Hagenauom uspehe severnoameriških oddelkov na krajevne premike bojne črte. Severnovzhodno od Dillingena so odvzeli oklopniški in ljudski grenadirji sovražniku, ki je vdrl v gozd severnovzhodno od mesta, več skupin bunkerjev, medtem ko so pri Saarlauternu in Ensdorfu krvavo razbili ameriške napade. Nemško topništvo je z močnim učinkom poseglo v boje pri Saargemündu, kjer je nasprotnik s svojega predmostja napadel proti severovzhodu, obšel mesto ter prekoračil železniško progo, ki vodi proti Bitschu. S tem so Nemci zaustavili sovražnika. Tudi dalje vzhodno od tod so bili na področju iste železniške proge ameriški napadi na obeh straneh Rohrnacha brezuspešni. Med Srednjimi in Spodnjimi Vogezi ter Renom pritiska sovražnik nadalje z dvema močnima klinoma pri Niederbronnu in Hagenau proti severu. S temi napadi hoče očitno doseči tako zvane Wessenburško stopnico, ki so zgodovinska vrata v Palatinat. Kljub močni uporabi sil je dosegel severno od Niederbronna ter ob zapadnem in južnem robu gozda pri Hagenau v izgub polnih bojih proti nemškim zapornim oddelkom samo majhne uspehe. Zaradi ojačenega sovražnikovega pritiska proti južnemu delu bojišča v Vogezih so nastali pri Honnecku in v dolini Thur hudi, vso noč trajajoči boji. Kljub naraščajoči aktivnosti je dosegel nasprotnik tudi v ponedeljek na žariščih zapadnega bojišča le krajevne uspehe, ki jih je moral plačati z velikimi žrtvami ter izgubo 61 oklopnikov.

Eden priznava

Amsterdam, 13. dec. Kakor javlja agencija Reuter, je izjavil Eden v torek v spodnji zbornici, da znašajo izgube britanskega imperija v operacijah za osvoboditev Grčije in Krete do nemškega umika 40.000 padlih, ranjenih, pogrešanih in ujetih. Razen tega je pripomnil Eden na neko vprašanje, da so izgubili Angleži razen 120.000 brt britanskih trgovskih ladij, ki so bile potopljene ali hudo poškodovane, še 5 križark, 13 rušilcev, eno manjšo vojno ladjo, 3 podmornice ter 47 vojnih čolnov. Razen tega so bile težko poškodovane 3 oklopnice, ena spremljevalna nosilka letal, 12 križark, 10 rušilcev, ena korveta, 3 podmornice ter manjše število manjših vojnih ladij. »Razen tega ne smemo pozabiti,« je izjavil Eden nadalje, »da smo bili v onih dneh povsem sami proti zmagoviti Nemčiji in Italiji ter da smo se znašli v hudi nevarnosti.«

Upanje delovnega človeka v novo Evropo

Govor tiskovnega šefa Reicha dr. Dietricha pred zvezo nacionalnih novinarskih združenj

Berlin, 13. dec. V torek se je pričel v nekem nemškem mestu tretji kongres zveze nacionalnih novinarskih združenj. Pred zastopniki 22 evropskih narodov je ob pričetku zborovanja govoril temu forumu evropskega tiska tiskovni šef Reicha dr. Dietrich, ki je izvajal:

Pretekla so tri leta, odkar so se združili novinarji številnih evropskih držav k velikemu skupnemu delu. V teh treh letih so se dogodili v Evropi dogodki dramatičnega obsega. Narodi, ki so postali slabi, ker je odpovedalo njihovo vodstvo, so se vtopili v boljševiški poplavi. Le oni, ki so vzdržali z junaškim srcem in se niso pustili zapeljati z grožnjami in vabami, bodo prestali viharje časa in izšli na koncu iz teh borb kot zmagovalci.

Odkar smo se pred tremi leti prvič sestali, se je vojna na naši celini močno izpremenila, odločilnega znaka te izpremembe pa ne predstavlja hitro napredujoča izgradnja človeške tehnike, temveč nagli propad človeške morale. Dočim so bile vojne doslej le med bojevniki, sta se odpovedali Anglija in Amerika vsej časti človeške skupnosti, ko sta pričeli uničevati neborce, ki se niso mogli braniti. Namestu boja sta postavili kot sredstvo vojne umor. Z isto brezčutnostjo kakor ljudi uničujeta zavestno tudi veliko in mogočno človeško kulturno ustvarjanje. V tej vojni ni postala polna tehnika, temveč človek. Ako Angloameričani ne bi opustili zakona o vojni morali, bi vojna ne zavzela sedanjih oblik in se človeštvu ne bi bilo treba bati pred bodočimi možnostmi vojne tehnike. V vsakem narodu bi bili tudi v moderni vojni neoboroženi državljani, žene in otroci zaščiteni in ne bi postali njene žrtve. Dokler ne bodo ta zločinstva oprana in znova vzpostavljeni osnovni zakoni morale in sožitja narodov, ne bo miru med ljulmi. Naši nasprotniki poizkušajo z vsemi sredstvi agitacije oblatiti kot nemoralnega onega, ki se upira njihovi lastni nemorali, ako pa je že v pravni državi dopuščena vsakemu državljanu pravica samoobrambe, velja to tem bolj za ves narod, zlasti še, ako se upre v samoobrambi milijonskemu morjenju z uspešnim orožjem. Kdor zagreši taka zločinstva, kakor sta jih Anglija in Amerika s svojim letalskim terorjem proti evropskemu civilnemu prebivalstvu, se ne sme čuditi, ako ga doleti najhujša kazen.

Enaka kakor v bombniški vojni pa je morala naših nasprotnikov v njihovem političnem bojevanju. Ako primerjamo njihove besede z dejanji, obljube s tem, kar so storili, vidimo, da ni njihova politika nič drugega, kakor varanje narodov.

Zavezniki so obljubili narodom svobodo pred strahom in stisko za večne čase. Hoteli so izpremeniti usodo človeštva in ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estonski in na Finskem? Oblarili jih niso z miром, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, kjer so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namestu reda so jih pahnili v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija in medsebojni pokolji. Narodom so dali jamstva, izpolnili pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo? Manj kakor krpa papirja. Sedaj hočejo Poljake celo prisiliti, da bi se sami izročili boljševizmu. To je njihova morala.

Cilj boljševizma je ustanovitev svetovne zveze sovjetskih držav. Z vedno isto taktiko se izvaja proces boljševizacije posameznih narodov po načrtu generalnega štaba boljševiške svetovne revolucije.

S svojo taktiko je Sovjetska zveza uspešno nastopila proti številnim državam, poizkušala je, da bi jo uporabila proti naddaljnjim, in gotovo bo poiskala in uničila vse one narode, ki niso izpregledali ter spoznali rafiniranega sistema prevare, pa se proti njemu oborožili.

Usoda baltskih držav nam nudi nazorno sliko dejanskega poteka moskovske osvojevalne taktike. Enako kakor njim se godi danes vsem evropskim narodom, katerih vlade so kapitulirale iz strahopetnosti ali pa so nasedle boljševiškim vabam in obljubam. Žrtve te samomorilske epidemije so številne, pa je zato skoraj nerazumljivo, ker se še vedno dobe narodi, ki niso spoznali pravega obraza Moskve. Če že ne verjamejo v boljševiška dejanja, bi jih morale prepričati vsaj besede, namenjene najožjim strankinim članom. Kaganovič je dejal nekoč članom političnega odbora v centralnem strankinem komiteju in članom eksekutivnega odbora tretje internacionale: »Tovariši, ne verujte vendar, da bi priznavali krpam papirja, sporazumom, pogodbam ali obveznostim kakršen koli pomen. Vse to delamo le zato, da uničimo na nasprotni strani poizkuse za solidarno delo, da stremo svoje nasprotnike in izzovemo nesporazum.«

Te spore so izzvali povsod, bodisi v Rimu ali Parizu, Bukarešti ali Sofiji, Bruslju ali Atenah, ter jih bodo izzivali, dokler ne bo požar boljševiškega upora zajel vse Evrope.

Nov svetovnopolitični red težko preizkušenih narodov ne bo smel biti zgrajen na močvirnih tleh hinavskih fraz in na peščeni podlagi napačnih utvar. Upanje človeštva se bo po tem obupnem boju uresničilo le na varnem temelju velikih idej, ki prinašajo bodočnost, in z viskim idealom pravega človečanstva. Naši nasprotniki nimajo niti pozitivnih misli niti ustvarjalnih sil, temveč le egoistične interese in podle nagone. Nemčija pa je prinesla nove in plodne politične ideje tega stoletja.

Rešitev Evrope ne predstavlja nikaka vzhodnoevropska sfera moči niti zapadnoevropski pakt, ne prinaša jo razdelitev v plutokratsko in boljševiško vplivno področje, temveč le nevtralno rešitev, ki se bo osnovala okrog Reicha kot evropskega jedra ter ustvarila kot kontinentalna urejevalna moč. Evropa brez Nemčije ni mogoča, tudi brez narodnosocialistične Nemčije Evropa ni več mogoča. Naši nasprotniki niso prinesli ideje, ki bi bila sposobna krojiti bodočnost, nemški evropski program pa dviga hotenja evropskega človeštva v jasno luč zgodovinske zasnove.

Naš program je v uresničenju svojih ciljev večji in mogočnejši kakor program naših nasprotnikov. On predstavlja rešitev pred združenimi barbari vzhoda in zapada. V rešeni in svojih uničevalcev osvobojeni Evropi — in to je drugi veliki cilj našega programa — bomo nato izvojevali socialistično osvobojenje njenega ustvarjajočega človeštva in s tem omogočili narodom pot do pravega socialnega napredka, ki mu bo prinesel veliko in srečno bodočnost.

Ta pravi socializem ne bo izšel iz državljanskih vojn in uporov, požigov in uničevanj., temveč iz nove velike in resnično napredne ideje, iz zmage človeškega razuma nad duhom sovraštva in uničevanja. Le uresničenje našega socialističnega reda bo rešilo delovno človeštvo iz verig kapitalizma. Le naš red mu bo vrnil njegovo čast, Le on bo prinesel ljudem delo in kruh, pravičnost in ulobje, varnost in mir.

To so visoki cilji in vzvišeni ideali, za katere se izplača boriti, žrtvovati svoje življenje in pretakati svojo kri. Evropski novinarji, ki so se tu zbrali, so morali prestati v preteklih letih zaradi svojega prepričanja številne bolestne preizkušnje. Oni so borci junaške vere v pravično usodo in znanilci neomajane zavesti, da nobeno nihanje vojne sreče, nobeni udarci in izgube ne bodo ob koncu iztrgali zmage onemu, ki ima boljše ideje, za katere se bori. Borba narodov za poslednjo odločitev se razvija v premočrtni smeri. S presenetljivo hitro zimo l. 1941 se takrat niso izpolnile naše nade v nadaljnji potek vojne na vzhodu. Takrat smo se motili mi, danes pa se motijo drugi. Motili smo se v času, ko smo še imeli možnosti, da se na podlagi tega poučimo in da presodimo posledice. Te udarce smo preboleli in se nismo ob njih razbili. Podžgali so nas, da dobimo s strnitvijo vse energije nove sile. S temi bomo obrnili usodo. Ali bodo imeli naši nasprotniki v sedanjem stanju vojne še čas, da popravijo svojo zmoto, bomo šele videli. Mi, ki smo šli preko vseh nižin in višin vojne sreče, ki smo odvrgli vse, kar je bilo slabega in bojazljivega, vemo, da bomo zmagali.

Boljševiška slepila

V trenutku, ko je Moskva pognala svoje eksponente na »osvobojenem« evropskem ozemlju, ki so ga zasedli Angleži in Američani, v boj proti tem »osvoboditeljem« (Belgija, Francija, Grčija itd.), je sovjetska poročevalska agencija »Tass razširila v svet »glavna načela« sovjetske zunanje politike. Ta »načela« naj bi bila zgled vsem ostalim državam na svetu...

Že sama časovna povezanost objave teh »načel« z navedenimi komunističnimi upori proti domačim vladam in tudi proti samim anglosaškim »osvoboditeljem« dovolj zgovorno odkriva namen, ki ga je Moskva zasledovala s to objavo: spet je hotela natresti nekoliko peska v oči zapeljanim evropskim narodom in svojim zapadnim »zaveznikom«. Še bolj pa se ta igra odpre, če se premotre »načela« sama, ki jih sovjetska poročevalska agencija označuje za »glavna načela sovjetske zunanje politike.«

Kot prvo načelo sovjetske zunanje politike proglaša namreč sovjetska agencija **»gospodarsko in politično sodelovanje z vsemi državami — ne glede na njih notranjepolitični red«.** Koliko se sovjetska zunanja politika resnično drži tega načela, najbolje dokazujejo posamezni konkretni primeri, izmed katerih zasluži posebno pozornost primer Poljske. Poljska begunska vlada v Londonu se že dolgo zaman trudi, da bi dosegla ureditev svojih odnosov s SSSR, in to prav zaradi očitkov Moskve in njenega nezakonskega otroka — lublinskega »poljskega sovjeta«, da je ta vlada premalo »demokratična«, da je protiljudska itd. Čemu ti očitki in čemu ta izgovor, če pa je sovjetska zunanja politika takšna, da lahko sklepa politične in gospodarske dogovore z drugimi državami — »ne glede na njih notranjepolitični red?« Zakaj torej Moskvo tako moti režim, ki ga zastopa poljska begunska vlada? Pa to ni edini primer! Dalo bi se jih navesti še pol ducata podobnih ali enakih. Naj v tej zvezi zadostuje samo majhen namig na nenavadno velik interes sovjetov glede režima na bivšem jugoslovanskem ozemlju, kjer je Moskva vse prej kot brezbrižna za to, kdo bo tu gospodaril, pri čemer prav nič ne prikriva, da sprejema samo — Brozov režim, vsakega drugega pa odklanja.

Drugo »glavno načelo« sovjetske zunanje politike je **»sklepanje zavezniških pogodb z vsemi državami«.** Tudi tu bi lahko navedli poljski primer kot dokaz, da je to načelo samo pesek v oči vsem, ki mu lahko še nasedejo. Spet pa je poljskemu na las podoben jugoslovanski primer, saj se že tako dolgo govori o sklenitvi »zavezniške« pogodbe tudi z bivšo Jugoslavijo, vendar se sovjetom v tem pogledu prav nič ne mudi, ker bi radi prej pomagali do oblasti svojemu eksponentu Brozu, brez katerega si »zavezništva« z Jugoslavijo očitno ne morejo niti predstavljati...

Tretje znamenito načelo sovjetske zunanje politike je **»gospodarska in politična enakopravnost vseh držav«.** Kako si Moskva takšno enakopravnost zamišlja, dokazujejo sveži primeri Finske, Rumunije in Bolgarije. Kaj malo v skladu s tem visokim načelom je kajpak tudi sovjetska zahteva po »varnostnem pasu« okrog sovjetske meje v Evropi kajti takšna gospodarska in politična »enakopravnost« naj še ostane državam, katerih ozemlje si SSSR imperialistično lasti kot svoj »varnostni pas«?!

Najbolj »iskreno« pa je nedvomno četrto glavno »načelo« sovjetske zunanje politike, ki se kar odločno glasi: **»Nevmešavanje v notranje razmere drugih držav«.** Hujšega hinavstva si pač ne more predstavljati nihče, ki je samo od daleč slišal o nekih moskovskih pomislekih proti tej ali oni »zavezniški« vladi, o moskovskih očitkih proti temu ali onemu režimu v drugih državah, kaj šele tisti, ki to vmešavanje neposredno čutijo na lastni koži, za kar je danes že dovolj zgovornih primerov. Toda za dokaz o »iskrenosti« tega načela sovjetske zunanje politike je dovolj, če se čitatelj spomni na nedavne grožnje Moskve napram, Švici, Švedski in drugim nevtralnim državam. Švicarski primer še posebno bije v obraz, saj je Moskva s to državo odbila celo skromno vzpostavitev diplomatskih odnosov (in to na švicarsko pobudo!) z utemeljitvijo, da je Švica — premalo demokratična država! In vendar bi morala Moskva vzpostaviti diplomatske odnose s Švico že po prvem »načelu« svoje zunanje politike »gospodarsko in politično sodelovanje z vsemi državami — ne glede na njih notranjepolitični red«), torej ne glede na vprašanje, ali je Švica zares demokratična država ali ne. Poljski, jugoslovanski, grški in drugi primeri (zlasti tudi primeri Finske, Rumunije in Bolgarije) pa vso zlaganost tega sovjetskega »načela« dokazujejo kar na licu mesta.

Veren drug v »iskrenosti« je temu načelu peto »načelo« sovjetske zunanje politike, ki govori nič manj kot o **»splošni miroljubnosti«.** Vsi zgornji primeri — poleg njih pa še nešteti drugi — postavljajo tudi to sovjetsko »načelo« na laž. O »splošni miroljubnosti« pač ne more govoriti država, ki je po vsej Evropi s svojimi agenti zane-

Nadaljevanje na 2. strani.

Bonomijeva druga vlada

V njej so štirje boljševiki pod vodstvom Togliattija

Ženeva, 12. dec. Po večtedenskih pogajanjih je Bonomiju uspelo sestaviti novo vlado, ki se opira le na štiri stranke. Tokrat je izostala socialnodemokratska stranka, zato pa je tem bolj zastopana boljševiška struja. Na čelu vlade je sicer zopet Bonomi, dejansko pa je le reprezentančna oseba ter je vodstvo vlade v rokah boljševiškega vodje Togliattija, ki je kot minister brez listnice namestnik ministrskega predsednika. Poleg njega so v vladi še trije boljševiški ministri: finančni minister Pesenti, minister za gospodarstvo Gullo in minister za severnoitalijansko področje Scossimare. Posebno je za imenovanje poslednjega značilno, da se mora Bonomijeva vlada prilagoditi moskovskim metodam, da mora za področje, ki ga sploh še ne obvlada, imenovati posebnega ministra. Novi zunanji minister je Aloide de Gaspari, vojni minister Alessandro Casati. Agencija Reuter pravi v vesti o novi vladi, da so zavezniki odobrili novo Bonomijevo vlado, tako da je že od vsega početka odvisna od njihove dobre volje.

Stockholm, 12. dec. »Dagens Nyheter« se bavi v nekem poročilu iz Newyorka s položajem, ki si ga je ustvaril grof Sforza v Zedinjenih državah. Možakar si je znal zgraditi v teku svojega bivanja v Združenih državah kot zastopnik italijanskega liberalizma močno pozicijo. Zelo značilno je, da je tedenska izdaja »New York Timesa« objavila Sforzin članek, v katerem ta predstavlja politični položaj Italije. Sforza trdi, da bodo zavezniki dosegli mir le, če bodo upoštevali zakone bodočnosti. Evropske civilizacije nikakor »ne morejo rešiti stari triki iz diplomatskih arzenalov«.

Milan, 12. dec. V neki izjavi o svoji vlogi v političnem življenju v Italiji je objavil grof Sforza, kakor javljajo iz Rima, naslednje: »Večji del moje dveurne konference v Londonu dne 11. oktobra 1943 je potekel v tem, da so izvajali name močan pritisk, da bi se izrazil za sodelovanje s kraljem Viktorjem Emanuelom III.« Grof Sforza je nadalje ugotovil, da je njegovo stališče o tem notranjem problemu Italije Londonu pač kaj dobro znano. Dodal je: »Ministrskega predsednika Churchilla nikakor nisem pustil v dvomu o mojem naziranju o tej stvari.«

Belgijska kriza ponovno poostrena

Stockholm, 12. dec. Po kratkem odmoru so boljševiki zopet pričeli napadati Pierlotovo vlado. Kakor poroča agencija Reuter iz Bruslja, se je opozicija proti vladi močno poostrila. V zadnjih 36 urah so vplivali na razvoj razmer razni važni dogodki, ki so jih izzvali boljševiki. Tako so le-ti sklenili, da bodo popolnoma ignorirali Pierlotovo grožnjo, da bo ukinil njihovo glasilo. Dalje so priobčili manifest, ki poziva ljudstvo, naj vrže vlado. Končno so pripravili izstop marksističnih ministrov iz vlade ter dali pobudo za tako zvano koncentracijo vseh demokratskih sil, kar so drugod že z uspehom dosegli. Te fraze jim služijo sedaj za ščit boljševiških mogotcev. Dopisnik britanskega nedeljskega časopisa »Reynold News« pravi, da pričenjajo Angloameričani počasi spoznavati, da je vsak poskus stabilizacije Pierlotove vlade obsojen na neuspeh. Pripravljeni so načrti, po katerih naj bi se Pierlot tiho umaknil s političnega odra, in sicer že prav kmalu.

Darujte za Zimsko pomoč!

Moja obtožba

V torek zvečer je govorila po ljubljanskem radiu dijakinja gdč. Majda Černotova. Sama je lansko jesen in zimo preživela štiri mesece pri »narodnih osvoboditeljih« v gozdovih. Kar je doživela in izkusila, jo je navdalo ne le z grenkim razočaranjem, temveč tudi z najostrejšim odporom proti početju OF. Svoje vtise je opisala v radijskem govoru, v katerem je dejala:

Ena izmed tisočev sem, ki jih je val revolucije na slovenski zemlji potegnil s seboj, ki pa sem z razliko od žalostnega števila mojih slovenskih sestra po božji previdnosti spoznala gnusno in zlagano igro komunistične osvobodilne morije in sklenila z vso svojo mlado silo pomagati težko preizkušenemu narodu k rešitvi in sreči. Vem, da bo marsikdo, ki me posluša, mislil, da je laž, kar govorim! Vsem tem in takim povem: **ne govorim v tem trenutku samo jaz, po mojih besedah marveč govori pretresljivo in strahotno obtožbo nad plačanimi morilci naših ljudi in nad požigalci domov tisoč in tisoč mrtvih in živih sestra, ki so umrle kot sužnje rdečega moloha ali pa morda še danes robotajo nenasitni sli osvobodilnih politkomisarjev.**

Hotela bi, da bi ta krik mojega srca našel pot do vseh tistih zakrknjenih ali zaslepljenih duš, ki nočejo videti ali pa ne znajo videti edine prave poti, ki vodi iz ruševin in krvi k soncu in sreči, poti, na kateri vihra neomadeževana slovenska zastava z najlepšim geslom: Bog — narod — domovina!

Hotela bi, da bi to mojo obtožbo čuli tudi vsi tisti, ki so z načrtnim prigovarjanjem in z varljivimi obljubami spravili toliko slovenskih deklet in žena v nesrečo.

Tožim pred Bogom in pred ljudmi vse te načičkane in naparfumirane »narodne dame«, tožim vse lizune, ki so se smulili okrog nas in nas nagovarjali v hosto, tožim vse, ki so svojo vzgojiteljsko dolžnost izrabljali za najpodlejše in najbolj gnusne cilje, tožim vse, ki so imeli na svojih ustnah vsak trenutek čudovito besedo narod, pa so za Judežev denar in za srečo svojega žepa v usodnem trenutku pljunili nanj, **tožim jih umora in smrti trideset tisočev Slovencev in Slovenk, tožim jih nesreče, ki so vanjo pognali toliko mladih slovenskih življenj!**

Ljubezen do naroda! S tem geslom me je »Osvobodilna fronta« pridobila. Nič nisem vedela, kaj je partija, nič, kaj je komunizem. Pojma nisem imela o svetovni revoluciji, neznana so mi bila gesla o razredni borbi, o zmagi proletariata, o enakosti in bratstvu. V »Osvobodilni fronti« sem gledala samo narodno slovensko gibanje, ki je imelo en sam cilj: pregnati okupatorja in zagotoviti Slovencem svobodo. Ljubila sem svoj narod, ljubila sem ga idealno, nisem si mogla misliti, da bi bil kdo na svetu, najmanj pa moj brat po krvi in jeziku tako podel, da bi mogel mišljenje in čustvovanje naroda izrabiti za krinko, pod katero bi ta mali narod za tuje interese in za tuj denar uničil. Verjela sem v poslanstvo našega naroda, kot verjamem še danes, a zmotila sem se v prepričanju, da je »Osvobodilna fronta« tista, ki bo to poslanstvo naroda ohranila. Danes vem: **največji podleži in zločinci niso tisti, ki so s sekiro pobili toliko slovenskih ljudi, marveč tisti, ki so brez sekire napravili iz poštenih slovenskih ljudi pod krinko »osvobodilnega« boja morilce in požigalce!**

V prepričanju, da je 8. september 1943 tisti dan, ko mora vsak zaveden Slovenec in Slovenka dati vse svoje sile »Osvobodilni fronti«, sem tudi jaz brez premišljanja odšla iz Ljubljane. V Trebnjem smo se ustavili. Takoj so nas odredili nekaj v Cankarjevo, nekaj v Gubčevo brigado. Bila sem dodeljena kot bolničarka Gubčevi brigadi. Prve dni smo živeli ko v sanjah. Povsod je bilo orožja na kupe, municije, čevljev, oblek in perila. Vsakdo je dobil, kolikor je hotel. Tudi hrana je bila spočetka kar dobra.

Nekaj dni zatem smo imeli prvi miting v Mirni. Komisar je govoril, da smo sedaj premagali Italijane in da nas čaka samo še boj z Nemčijo, potem pa pride popolna osvoboditev. Govoril je o veliki borbi za svobodo slovenskega naroda... Takrat so se mi prvič odprle oči: **med nami je bilo namreč tudi precej Italijanov, prav tisti, proti katerim je »Osvobodilna fronta« skozi dve leti v Ljubljani in po deželi oznanjala brezkompromisen boj pod geslom »borba proti okupatorju«.** Skozi dve leti smo poslušali na vsakem oglu, v vsaki gostilni, po privatnih stanovanjih, po šolskih razredih vedno isto, že skoraj dolgočasno pesem: »Smrt okupatorju!« Sedaj pa so jih sprejeli medse kot sebi enake! Ti, ki so nam bili dve leti okupatorji, naj bi se sedaj borili za »svobodo slovenskega naroda«.

Najbolj pa sem bila razočarana, ko sem zagledala med svojimi tovarišicami badoljevske vlačuge. V Ljubljani so govorili, da jih bodo po »osvoboditvi« vse pobili ali pa ostrigli in poslali v Sibirijo. Sedaj pa so prav te ničvredne ženske imele največ besede. Kakor so se prej vlačile s polizanimi badoljevci, tako so zdaj prav prišle komunistom. Spoznala sem, da je bilo vse dosedanje bevskanje in preklinjanje vlačug samo podla igra »Osvobodilne fronte«, ker so bile vse te vlačuge prav od »Osvobodilne fronte« poslane k Italijanom, da z njimi vzpostavijo zveze in tako stvorijo trden most med OF in badoljevskim okupatorjem. Strašna je bila zavest, da me bo slovenski narod, čeprav sem šla z idealnim namenom zanj v borbo na zgrešeno pot, sodil z istimi merili in me prav tako zaničeval ter nekoč klical na odgovor kot one, ki so poteptale dostojanstvo žene in se za ničvredno idejo javno prodajale. Zakričala bi takrat, če bi mogla: Prevarali ste me, vse je laž in hinavščina!

Mislila sem na beg, a neka satanska sila, ki ima svoj vzrok v najstrahotnejšem nasilju, kar jih pomni človeštvo, me je zadržala.

Iz dneva v dan smo hodili, hodili in zopet hodili! Kar čudno se mi je zdelo, če smo dva ali tri dni čepeli v istem kraju. Življenje je bilo vedno slabše, bolj in bolj se me je loteval obup. Strahoviti so bili napori, ki smo jih morali prenašati. Do srede novembra smo spali na prostem ali pod kakim kozolcem. Zjutraj smo bili vedno do kože premočeni od megle in rose in mraz nam je šel do kosti, da se vse dopoldne nismo ogreli! Ko pa je bilo le premrzlo, so nam milostno dovolili, da smo se preselili v hiše. Zvečer smo nakradli nekaj otepov slame in polegli kar po tleh ali na klopi. Za izredno srečo smo imeli, če smo jedli dvakrat na dan. Bilo je to zjutraj in popoldne okrog petih. Zjutraj ponavadi na pol surove žgance, včasih kislo zelje ali nezabeljen, neslan močnik, zvečer pa kuhano vodo, ki so ji pravili »juha«, z nekaj krompirjevimi olupki. Včasih, če smo imeli posebno srečo, smo v tej čorbi naleteli tudi na kak koščck mesa, vendar to ni bila govedina ali kaj drugega, marveč meso laških mul in mezgov, ki so jih od časa do časa, ko so za vse drugo že odpovedale, pripravili za nas. Vse skupaj je bilo neslano, nezabeljeno, okus pa takšen, da so se prenekaterikrat še prašiči zmrdovali nad takšno menažo.

Obleka se nam je vedno bolj trgala, čevlji so nam razpadali, a nadomestila v takšni vojski, kjer so »žrtve potrebne«, seveda ni bilo. Tako se je zgodilo, da so marsikateri že kmalu v začetku hodili razcapani in bosi.

Večkrat smo se tudi spopadli, a vselej samo z domobranci, razen enkrat, ko smo se morali boriti z Nemci, da zavarujemo umik štabu.

Za ranjence se ni nihče zmenil. Naš bataljonski zdravnik je bil medicinec, ki je imel šele dva semestra za seboj. Bil je zelo strahopeten, poleg vsega pa še len in brez vsake zavesti odgovornosti do svojih ranjenih tovarišev. Dobro se spominjam dneva, ko smo se spopadli v Stojdragi na Hrvatskem. Tepli smo se z Ustaši. V tem boju smo kot vedno poleg velikega števila mrtvih imeli tudi nekaj ranjenih. »Zdravnik« se je skrival nekje daleč za bojiščem. Ko so mu prinesli ranjence, je strokovnjaško premotril rane, a obvezal in očistil jih ni. Samo nekakšno umazano vato je zatlačil v rano, seveda nerazkuženo, in ga pustil takšnega, kakršnega so prinesli. **Ranjenec je v nekaj dneh umrl zaradi zastrupljenja. In takih primerov je bilo na sto in sto. Ranjenci so bili za »narodno osvobodilno vojsko« najhujši nebodigatreba in vsak trenutek, ki bi ga kdor koli izgubljal z njimi, se jim je zdel največja potrata časa.**

»Tovariši« so morali hoditi na stražo, v akcije, v patrulje in na rekviriranje. In to ob vsakem vremenu. Ne enkrat smo se vrnili v taborišče premočeni do kože. Bili smo trudni, prezebli, lačni; premočene obleke nismo imeli sušiti kje. Če smo jim me »tovarišice« včasih oprale perilo, so morali mnogi od njih čakati brez vsega, da se je posušilo, ker jih je bilo zelo malo, ki so premogli dvojno perilo. Ker nam je ljudi vedno primanjkovalo, smo morali biti vedno isti na delu in tako skoraj brez počitka. Poleg vsega so nas neprestano napadali domobranci, bežali smo kot preganjana divjad in se po odhodu domobrancev spet vračali nazaj. Življenje se je pričelo znova. Vedno isto, vedno enolično, vsak trenutek pripravljeni, da zbežimo, brez toplega krova, brez ljubeče besede, navajeni samo na kletev in najgnusnejše psovke. **To je resnica o toliko opevanem življenju v gozdu, o njegovi sreči, o njegovih idealih, resnica, ki jo predstavljajo pojmi: napor — beg — lakota — mraz — in strah!**

Prav zato je bila razlika med mobilizirancem in partijcem toliko bolj vidna. Niti resnični suženj ne živi v tolikš suženjski odvisnosti od svojega gospodarja, kot živi mobiliziranec pod partijcem. Partijci so najhujši izsiljevalci, ki izrabljajo svojo krvavo moč v to, da uvajajo kot dokaz »svobode, enakosti in bratstva« najostrejšo cenzuro črk, govora in misli in najbolj zagrizeno uničevanje vsega, kar si je bil človek v teku zgodovine kot bitje s svobodno voljo in mišljenjem izgradil. Partijci so imeli povsod razpredene svoje vohunske mreže. Vsa poveljujoča mesta so zasedli oni. Z eno besedo: prisvajali so si pravico do naroda!

V smislu enakosti je štab jedel vedno posebej. Vse prašiče, ki so jih pokradli kmetom pod izgovorom, da gre vse za potrebo »državne vojske«, so pospravili sami. Mobilizirancem tudi koščck tega ni prišel v roke. V boju so bili partijci vedno zadnji, **na begu prvi. Tak je bil Partije vsemogočni ukaz! Partijec naj se drži v ozadju, bolje je, da pade sto ali tisoč drugih, kot eden izmed njih.** Tudi vso obleko in obutev so si razdelili med seboj. Komandant in komisar sta bila do drugih tovariša samo na papirju.

Na mitingih so neprestano govorili, da smo Slovenci čisto poseben narod, ki da mora dobiti popolno svobodo in se otresti vseh predsodkov in zadržkov. Njih dejanja pa nazorno kažejo, kakšno je njihovo resnično mišljenje in prepričanje: svetovna internacionala. Jaz, ki sem komunistični raj občutila na lastni koži, lahko povem vsem, ki še nočejo verjeti: **»Osvobodilna fronta« in komunistična partija sta eno, njun cilj je osebna diktatura izbranega kroga ljudi nad brezpravno in suženjsko maso miljonskega človeštva!**

Prisilni mobiliziranec, in teh je v gozdovih največ, za partijo ni človek. Je samo potrebno zlo, ki se da odlično uporabiti za topovsko hrano, da krije s svojo žrtvijo življenje svojim trinogom.

»Tovarišica« je sužnja v najkrutejšem pomenu besede. Njeno vlogo nam je komisar na nekem sestanku takole označil: »Tukaj ste za to, da zabavate tovariše! Čas je, da to spoznate in zahtevam, da se po tem tudi ravnate. Če se bo katera izmed vas upirala, jo bomo znali k poslušnosti pripraviti tudi drugače, **če treba, tudi s puško!«**

To — glej, slovensko dekle, **je tista bajeslovna vloga slovenske žene v komunistični borbi za enakopravnost ž možem.** Sistem, ki zahteva od dekleta najlepše in najbolj vzvišeno, kar ima, to je čast, je najpodlejši in najkrutejši in ni vreden drugega, kot da ga zdrav narod izpljune in pohodi.

Po vseh teh strahotah in razočaranjih sem spoznala in dobro vem, ker sem sama to okusila, da je »Osvobodilna fronta« samo ena izmed tisočerih krink mednarodnega boljševizma, ki ima svoj prestol v Moskvi, svojega boga v Stalinu in svoje satanske svečenike po vsem svetu.

Naš narod to dobro ve. Zato je že takoj spočetka sprožil nezadržen plaz najhujšega odpora proti mednarodnemu komunističnemu zločinstvu in tudi proti vsem, ki danes bodisi pri nas, bodisi kje drugje v svetu sklepajo prijateljstvo in bratstvo z njim. Ta plaz našega narodnega odpora nam je iz muk in trpljenja, iz joka in smrtnih krikov tisočev in tisočev po slovenski zemlji iz mrtvaškega hlada Jelendola, Mozlja in Vel. Osolnika rodil domobranstvo, ki se je zarotilo, da ne bo odnehalo prej, dokler ne bo zadnji boljševiški plačanec ali pa njegov pomagač, naj bo v domovini ali izven nje položil pred narod obračun za vse svoje delo v teh letih strahote.

Obsojam »Osvobodilno fronto« in vse komuniste, ker so pljunili na svoj narod, ker so s svojimi podlimi in ničvrednimi dejanji dokazali, da so suženjske duše, ki ne poznajo svobode, ker so hoteli zanesti dvome v dušo naroda, ki je odločen do poslednje kaplje krvi braniti to, kar mu gre po božjih in človeških postavah.

Rojaki in rojakinje! !

Ne dopustimo, da bi se pokvarjenost, ki jo je komunizem zanesel k nam v prerazličnih oblikah, še naprej pasla med našim narodom!

Sestre!

Očuvajmo svojemu narodu pravico in poštenje Delajmo tako, da bomo prerodili vse narodove tokove, da se bodo zlili v eno skupno duhovno slovensko vsenarodno gibanje, ki bo vodilo tudi v bodočnosti v skupnem delu in skupnih naporih vse Slovence in Slovenke!

Vemo, da se borimo za veliko stvar. Vemo tudi in to nam priča zgodovina, da so velike stvari imele vsekdar tudi največje nasprotnike. Vemo pa tudi, da je prav zaradi nepopustljivosti in svetega prepričanja v božjo pomoč, ki se nam je že tolikokrat očitno izkazala, naše delo pošteno, idealno in slovensko. Naj nas ne motijo klevete, ki so komunistično orožje, naj nas ne motijo laži, ki jih trosijo med narod tisti, katerim je vse kaj drugega pri srcu, kot pa sreča in blagoslov domovine. Zmagali bomo, ker z vso svojo mlado dušo in z vsem srcem verujemo v Boga, narod in domovino!

Kličem v tem trenutku vso slovensko mladino, da prisluhne besedam razočarane, a danes srečne svoje sestre, ki je kot nekoč tudi zdaj pripravljena storiti vse za mir in srečo naše zemlje. Kličem vas mlade, da strnete svoje sile, da ne ti za las ne odnehate v boju, ki ste ga začeli, da če treba žrtvujete vse, tudi sami sebe, vse za našo veliko in sveto vseslovensko domobransko idejo!

Bratje naši, domobranci!

Stojte trdno na okopih! Me, vaše sestre, smo z vami vsak trenutek in vsako uro!

Slovenska mladina je dvignila svojo desnico k prisegi zarote kot mlado slovensko domobranstvo, da hoče s povezanostjo vseh svojih zdravih sil pod vodstvom svojega očeta Rupnika storiti vse, da narodu iz krvi in groze spet zasije sonce dela in plodnega ustvarjanja.

Zato bomo mi kovači kovali,
trdo kovali, tenko poslušali,
da ne bo med nami nepoznan,
ko pride čas, ko sine dan,
da vstane, plane kladivar,
kladivar silni iz nas...

V boj do zmage, za dokončno uresničenje velike, vsenarodne slovenske domobranske ideje z vero v **Boga, narod in domovino!**

Boljševiška slepila

Nadaljevanje s 1. strani.

tila krvave revolucije, borbe brata proti bratu, in ki po vrhu zahteva zase še »pravico« do svojevoljno določenega »varnostnega pasu«, ki naj varuje njeno — miroljubnost! Tudi vsa ostala praksa sovjetske politike je prav do dna razkrinkala sovjetsko »miroljubnost« v vsem svetu — in ne le v njeni neposredni soseščini.

Samo šestemu, poslednjemu »načelu« sovjetske zunanje politise je mogoče vsaj v nekem smislu — priznavati »iskrenost«. Glasi se namreč dobesedno takole: **»Utrjevanje prijateljskih zvez med svobodoljubnimi narodi«.** Večja ali manjša »iskrenost« tega »Načela« je pač v tem, kaj si SSSR predstavlja pod besedo »svobodoljubni narodi«. Da si tolmači po svoje, to vedo prav vsi njeni »zavezniški« narodi najbolje, ker so sovjetsko »prijateljstvo« lahko občutili na lastni koži. Gotovo pa je, da Moskva v svoje namene spretno deli narode v »svobodoljubne« in »nesvobodoljubne«, v fašistične in »antifašistične« itd., kakor ji pač najbolje kaže. Bolgarski narod, na primer, ji do pred kratkim še ni bil »svobodoljuben«, danes pa je od nje proglašen za najbolj »svobodoljubnega«, kakor to kaže sovjetska praksa na Balkanu. Zakaj? Samo zato, ker se v Bolgariji naposled našla klika, ki je bila pripravljena stoodstotno in brez ugovorov sodelovati s sovjeti. Tako je dovčerajšnji bolgarski »sovražnik« postal čez noč »najbolj svobodoljuben« narod na Balkanu, dočim so v neposredni bolgarski soseščini narodi, ki jim Moskva tega značaja noče priznati, čeprav so ti narodi celo njeni »zavezniki«, spet samo zato, ker ne kažejo dovolj navdušenja za eksperimente Brozovega kova... Tudi poljski narod sovjetom ni še dovolj »svobodoljuben«, čeprav je v imenu tega »svobodoljubja« že dal svoje, krvavijo tisoči in tisoči poljskih sinov po vseh bojiščih na strani »zavezníkov«, spet v imenu istega »svobodoljubja«. In vendar je za Moskvo »svobodoljuben« samo tisti poljski »narod«, ki ga predstavlja lublinski poljski sovjet, čeprav doslej svetu ni znano, da bi bil ta sovjet sploh kaj storil za poljsko »osvoboditev«... —

Tako bi se moglo še nadaljevati vzporejanje laži in resnice v zvezi z objavljenimi »glavnimi načeli« sovjetske zunanje laži in resnice v zvezi z objavljenimi »glavnimi načeli« sovjetske zunanje politike, ki so od prvega do zadnjega sama slepila, pač pesek v oči za vse lahkoverneže.

Nujna prošnja Ljubljančanom!

Te dni so se začeli oglašati nabiralke in nabiralci Zimske pomoči pri posameznih strankah v mestu in bodo potrkali na vrata vseh stanovanj v mestu.

Prosimo Vas vse, posebno imovitejše, ki ste po svojem položaju v stanju, da globje sežete v žep, ne zavračajte teh prošenj, sprejmite jih radovoljno ter dodajte svojemu, morebiti že danemu prispevku še primeren dodatek, ki ustreza Vašim prilikam in Vaši vesti.

Prosimo Vas pa tudi za blagovne prispevke, čevlje, perilo itd. Preiščite zato svoje shrambe, omare in skrinje, pregejte tudi podstrešja. Gotovo boste našli še kaka oblačila ali obutev, ki je Vam odveč, ki jih pa tako željno pričakuje Vaš rojak, ki raztrgan in bos zmrzuje in brez upa zre v bodočnost. Pokažite svoje usmiljenje napram sorojaku, rešimo ga bolezni in propasti, ker bomo s tem rešili marsikaterega člana našega naroda. Zavedajmo se, da je naš narod v tej vojni vihri žrtvoval že veliko preveč slovenskih življenj.

Ne more se šteti za dobrega Slovenca, kdor odreče pomoč bratom in sestram, ki trpijo pomanjkanje.

Zimska pomoč

Oblaki nad Balkanom

Bern, 11. dec. Pod naslovom »Oblaki nad Balkanom« priobčuje švicarski tisk članek, ki svari pred grozečo nevarnostjo boljševizacije zapadne Evrope. »Senca Kremlja zatemnjuje Grčijo, kmalu bo zatemnila vso zapadno Evropo, če bi uspelo komunistični propagandi, da nadomesti člane demokratskih vlad, ki jih je dolžila fašizma, z odločnimi pristaši komunistične diktature. Churchillova debata v angleški spodnji zbornici ni nikakor le zadeva združenih narodov. Ona mora v vsej Evropi in tudi v Švici izzvati posebno zanimanje, saj niso le v Grčiji, temveč tudi v Belgiji, Franciji in Jugoslaviji na dnevnem redu le nemiri in izzivanja državne uprave. Če bodo v Belgiji Pielotovo vlado vrgli komunistični manevri, če se v Franciji včerajšnje odporniško gibanje noče podrediti današnji državni upravi, če je v Grčiji prišlo do državljanske vojne in morajo angleški tanki, topništvo in letala poseči v borbo proti pristašem zavezniške sile, so to vse znaki resnično evropskega pomena. Churchill je nakazal, kakšno igro igrajo v gotovih deželah najbolj neodgovorni hujskači naroda z ideološkimi frazami, igro, ki jo zavezniki večkrat podcenjujejo ali pa ji ne pripisujejo dovolj važnosti. Nevarno je zapirati oči pred dejstvi, da prihaja revolucijonarni totalitalizem šele danes in ne samo v Grčiji pod krinko demokracije na plan. Ali niso izjavili sovjetski diktatorji že v pričetku nemško-sovjetske vojne — in že prej v prvi vojni proti Finski —, da so borci za svobodo in pravico narodov in ali nista diplomacija in vojno vodstvo komunistične diktature zasegli čisto demokratskih narodov, kakor so Finska in baltske države? Ali niso tudi v preteklem mesecu obdolžili v Kremlju Švice »profašizma«? Vseh teh stvari se moramo danes spominjati, če se v zapadni Evropi in na Balkanu zavijata upor in vstaja v plašč demokracij, če se v imenu svobode napada državni red in izpodkopuje državna avtoriteta.«

Moskva se prav nič ne briga za pogodbe, sklenjene z Benešem

Bern, 9. dec. Angleški časopis »Cavalcade« poroča, da sta dva Beneševa zastopnika v Moskvi, Ortina in Uhlíř, na poti v London, da poročata o najnovejšem razvoju položaja. Sovjetski mogotci se prav nič ne brigajo za nasvete Beneševih administratorjev na »osvobojenih ozemljih«. Prvotno je bilo 20 odposlancev Beneševe skupine v Londonu izbranih, v glavnem iz evičarskih češkoslovaških uradniških krogov, vendar je Moskva nekaterim izmed njih odklonila izdajo vizuma. Ostali so odpotovali najprej v Moskvo in šele od tam v od Sovjetov zasedeni del Karpatske Ukrajine, kjer so prevzeli civilno upravo. Po vseh poročilih pa se je to zgodilo le teoretično. Bržkone ima Moskva svoje posebne namene, kar se tiče češkoslovaške bodočnosti.

Kremelj namerava razdeliti Češkoslovaško v tri avtonomna federativna okrožja. Ta načrt pa se nikakor ne ujema z Beneševim centralističnim načrtom ter je povzročil v londonskih begunskih krogih občutno vznemirjenje. Pred nedavnim je izjavil zunanji minister Masaryk, da bo Češko-Slovaška neke vrste most med SSSR in zapadno Evropo. Na to Masarykovo trditev je odgovoril list »Vojna i rabočj klas«, da Moskva ne potrebuje nobenega mostu ter da je sama toliko močna, da urejuje svoje odnošaje z zapadom brez tuje pomoči.

Protiboljševiško zborovanje češke mladine

Praga, 9. dec. V Pragi je bilo v petek veliko protiboljševiško zborovanje češke mladine kateremu je prisostvoval predsednik češkega kuratorija za mladinsko vzgojo minister Moravec.

Glavno točko tega zborovanja je tvoril govor generalnega referenta kuratorija dr. Teunerja, ki je izjavil med drugim naslednje. Češka mladina dobro ve, da bo Nemčija onemogočila uničevalne načrte mednarodnega židovskega boljševizma. Mladina razume, da bo le poraz boljševizma rešil življenje češkega naroda. Sovjetske grožnje z deportacijo in zasužnjenjem bodo dovedle češki narod le do odločitve, da dela z zbranimi močmi za podporo borečih se nemških oddelkov.

Vodja letonske mladine Eriks Ruģis je prinesel z bojišča v Kurlandiji pozdrave letonskih prostovoljcev češki mladini ter je svaril češko mladino pred sovjetskimi grozotami.

Ruski narod že 30 let v vojnem stanju

Bern, 11. dec. Švicarski tisk se v zadnjem času bavi s knjigo ameriškega novinarja Johna Scotta, ki je izšla pod naslovom »Onstran Urala« ter opisuje ureditve v veliki oborožitveni tovarni Magnitogorsku. Socialistični švicarski list »Volksrecht« podaja pregled o prvem delu te knjige ter pravi dosiovno: »Sovjetska zveza je že od leta 1931. v vojni in je sovjetsko ljudstvo moralo v tem času prelíti mnogo krvi, solza in potu. Mnogo ljudi je bilo ranjenih ali ubitih. Žene in otroci zmrzujejo in umirajo. Milijoni trpe in umirajo od gladu, milijoni drugih so obsojeni ter padajo kot žrtve v boju za kolektivizem ter industrializacijo. Od boljševiške revolucije« zaključuje švicarski list«, to je skoro 30 let, živi ruski narod v vojnem stanju in plačuje večji krvni davek, kakor ga je kdajkoli v zgodovini plačeval kak narod.

Boljševiško divjanje na Madžarskem

Budimpešta, 10. dec. Dnevnik »Magyarszak« priobčuje poročilo vojaka Ivana Szöregija, ki je bil več dni na zasedenem madžarskem ozemlju. Ta poroča, kako boljševiki v zasedenem ozemlju ropajo in kradejo. Hčerko njegovega soseda je posililo 10 boljševikov. Očeta so ustrelili, ker je hotel hčerko braniti. Ženo nekega brivca, ki je pred dvema tednoma rodila otroka, so posilili pijani sovjetski vojaki vpričo njenega moža. Ko se je hotel vreči proti divjakom, so ga ustrelili.

Dnevnik »Pesti Hirlap« poroča, da se mnoge primeri, v katerih najlepo pri ujetih sovjetskih vojakih večje količine zlatih zob. Pri enem samem boljševiku so našli 32 zlatih zob. 17 nadaljnjih ujetnikov je imelo preko 300 zlatih zob. Strokovnjaki so ugotovili, da so boljševiki izbili svojim žrtvam te zobe s težkim predmetom — bržkone z bajonetom.

Časopis »Öszetartas« priobčuje poročilo nadporočnihka Gulyasa, ki je preživel nekaj dni za boljševiškim bojiščem. On poroča, da v zaledju hivajoče rezervne čete strahovito postopajo s prebivalstvom. Na dnevnem redu so skrunitve žen in deklet. Boljševiki uničujejo stanovanjske opreme. Med vsem prebivalstvom je nastala nepopisna panika.

Obvestila »Preveda«

Delitev česna

Od 15. do 19. t. m. bodo dobili potrošniki na družinske nakaznice brez pretiskanih črt izdanih od Mestnega preskrbovalnega urada česen, in sicer: na odrezke št. A 8 po 0.40 kg, št. B 8 po 0.70 kg in št. C 8 po 1 kg.

Česen bodo prodajali na stojnicah na živilskih trgih in v trgovinah s sadjem in zelenjavo. Prodajna cena: 19 lir za kg.

Delitev jabolk

Od 14. do 16. t. m. dobijo otroci do 3 let *po 1 kg jabolk*, na odrezek za 114« dodatne mladinske nakaznice (brez pretiskanih črt), izdane od Mestnega preskrbovalnega urada. Jabolka bodo delili na stojnicah na Pogačarjevem trgu in Vodnikovem trgu — na trgu v Šiški in Viču. Prodajna cena: 16 lir za kg.

Poziv podpirancem

S 1. decembrom t. l. je stopila v veljavo naredba šefa pokrajinske uprave o ustanovitvi pokrajinskega podpornega odbora ter okrajnih in občinskih podpornih odborov. V smislu te uredbe prehaja dolžnost podpiranja podpore potrebnih na pristojne občinske podporne odbore.

Zaradi smotrnega poslovanja ljubljanskega občinskega podpornega odbora pozivamo prizadete podpirance in sicer:

1) one, ki so že do decembra letos prejemali podporo v naši pisarni v Frančiškanski ulici št. 6/I. naj vložé svoje podporne knjižice v tej naši pisarni najpozneje do 20. t. m., da jim bo mogoče nakazati podporo za mesec december;

2) one podpirance Soziales Hilfswerk-a in Škofijske dobrodelne pisarne, ki do decembra *niso še bili tudi naši* podpiranci, naj čim prej vložé novo prošnjo v naši pisarni v Frančiškanski ul. 6/I. V ta namen se morajo zglasiti osebno.

Višina podpor se bo odmerila v mejah razpoložljivih sredstev ter oziraje se na rodbinsko stanje in socialne potrebe prosilcev.

Ljubljanski podporni odbor

Nenadna smrt papeškega nuncija v Parizu

Lizbona, 12. dec. Katoliški tisk se bavi z nenadno smrtjo papeškega nuncija v Parizu. Apostolski nuncij Valerio Valerij je bil izredno priljubljen med francoskimi katoličani. Proti njemu je de Gaullov režim nastopil nekorektno, kar je nedvomno mnogo pripomoglo k njegovi nenadni smrti.

Nuncij je po zasedbi Francije po nemških četah še nadalje zastopal Vatikan pri legalni vladi maršala Petaina v Vichyju. Proti temu njegovemu zdržanju je sedaj nastopila de Gaullova vlada pri Vatikanu. Sivolasega nuncija je ta krivica de Gaullovega režima hudo potrla in dogodki zadnjih tednov so pospešili njegovo predčasno smrt.

Boljševiške šolske knjige tudi za Litvo

Bern, 11. dec. Da se obnovi komunistična vzgoja v ljudskih in srednjih šolah, je izdala strankina in državna založba prvo serijo boljševiških šolskih knjig. V tisku je nadalje še 32 novih šolskih knjig za sovjetsko Litvo. Stolica za marksizem, leninizem in stalinizem je pričela delovanje na dveh vseučiliščih v Litvi.

Nujna prošnja

Vsi, ki imajo na dvorišču Frančiškanske ulice št. 6/I. shranjeno drva, naj jih takoj odpeljejo, ker bodo sicer prisiljeni, da jih dajo odpeljati na stroške lastnikov.

Hrvatska bo zvesto izpolnila svojo dolžnost

Zagreb, 11. dec. Ob prevzemu predsedstva hrvatsko-nemškega društva je govoril hrvatski prosvetni minister dr. Makanac na velikem javnem zborovanju, kjer je nastopil tudi nemški poslanik SA Obergruppenführer Kasche. Poslanik Kasche je dejal, da sta v preteklem stoletju Nemčija in Hrvatska hodili po mnogih skupnih potih in da sta imeli skoraj vedno iste boje. Priznanje Nezavisne Države Hrvatske tvori temelj za celotno politično sodelovanje Nemčije in Hrvatske. Temu cilju se opira predvsem boljševizem. Kasche je opozoril na veliko obveznost, ki jo obema borečima se narodoma nalagajo njihovi mrtveci, in je pozval Hrvate k brezobzirnemu boju proti izdajalcem. Nič manjšega pomena kakor napori borcev na bojišču niso doprinosi delavcev, zaradi česar sta slabo delo in pomanjkljiva pripravljenost za delo v službi domovine prav tako sramotni kakor bojazljivost pred sovražnikom. Hrvatski narod se v teh težkih borbah ni pustil zbegati niti s sovražnikovo propagando niti z opustošenji, ki so jih v deželi povzročile tolpe, katere uporabljata London in Washington kot topovsko hrano. Hrvatska je zvesto izpolnjevala svojo zavezniško dolžnost, kar je predvsem neminljiva zasluga ustaškega pokreta.

Roosevelt naj bi prišel v Pariz

Stockholm, 13. dec. Kakor javlja United Press iz Pariza so v dobro poučenih francoskih krogih mnenja, da se bo poizkušal general de Gaulle po svojem obisku v Moskvi najprej sestati z Rooseveltom. Na de Gaullovo povabilo Rooseveltu, naj obišče Pariz, iz Washingtona doslej še ni nikakega odgovora. V francoskih krogih pa so glede tega optimistično razpoloženi.

Olepšajte božične praznike bednim — in s tem tudi sebi!
PRISPEVAJTE K BOŽIČNI OBDARITVI ZIMSKE POMOČI!

Ljubljana ima obliko piramide
Doslej je šel razvoj mesta v prvi vrsti v širino

Če bi od vrha najvišje stavbe v mestnem središču potegnili štiri ravne v vse štiri strani sveta segajoče črte do mestnega roba, bi ugotovili, da je Ljubljana prav za prav pozidana v obliki piramide, seveda nenavadno široke in za njeno širino neprimerno nizke. V tem pogledu je namreč naše mesto zelo pravilno razvito. Hiše so v predmestjih nizke in majhne, večji del obdane z vrtovi. Čim bolj pa se bližamo središču, tem bolj visoke in velike ter strnjene stavbe srečujemo.

Najbolj viden je razvoj v višino bele Ljubljane, če stopamo proti mestu po Gosposvetski, po Tržaški, po Dunajski in po Zaloški cesti, pa tudi po Dolenjski cesti in v manjši meri po Ižanski cesti ter po Groharjevi ulici lahko opazujemo ta razvoj. Morda najlepši primer je prav Dunajska cesta. Tam gori na Ježici so hiše še pritlične in enonadstropne. Potem sledi nezazidano področje parcel, kjer bodo nekoč stale same nove hiše. Prve višje stavbe so v Fondovi skupini, ki sega od Vodovodne do Dunajske ceste, malo dalje pa že stoje najnovejše trinadstropne stanovanjske hiše (n. pr. na oglu Vodovodne ceste). Od ceste Bežigrad do bivših livarn na desni in pri pošti na levi strani pa stoje v strnjeni vrsti nove tro- in štirinadstropne stavbe, ki jih po višini nadkriljuje sedemnadstropna palača banke »Slavije« in slednjič Nebotičnik. Če svojo pot kar nadaljujemo v smeri proti Viču, se z Nebotičnika spustimo na streho šestnadstropne palače »Bate« (na dvoriščni strani ima celo sedem nadstropij), petnadstropne palače na oglu Igriške in Gregorčičeve ulice, na štirinadstropno trgovsko akademijo, tronadstropni stanovanjski hiši ob Tržaški cesti in zmeraj niže na dvonadstropne in enonadstropne stavbe na Viču, dokler ne obtičimo na najprimitivnejših pritličnicah v že izrazitem kmečkem predmestju.

Podobno sliko nam nudi pot po Gosposvetski cesti in čez središče do dolenjskega predmestja. Vendar pa se je na Gosposvetski cesti v novejšem času ta harmonični vzpon od periferije proti središču nekoliko zmedel. Pri remizi so pred nedavnim sezidali skupino štirinadstropnih palač, ki so daleč naokrog najvišje stavbe, ob Gosposvetski cesti pa sploh najvišje. Precejšnje pa je na tej cesti število novih tronadstropnic, sezidanih pretežno na levi strani, na kateri stoje tudi štirinadstropnice.

V nasprotju z imenovani cestami je Ulica 3. maja edina ulica, ki se začne v najstrožjem središču in se izlije v izrazito predmestje, v pravi gozd — v Tivoli. Tudi višina stavb pade, kakor če bi odrezal, in pešec, ki stopa po tej ulici proti Tivoliju, kar pozabi, da je bil še pred minuto v strogem središču Ljubljane.

V primeri z drugimi večjimi in sodobnimi mesti pa Ljubljana nima mnogo visokih hiš. Vidi se, da je v tem pogledu še v razvoju in da se njen razvoj usmerja predvsem v širino, kar je spričo odličnega ozemlja, ki je naravnost idealno za nemoten razvoj sodobnega velikega mesta, povsem razumljivo. Kljub temu pa je že sedaj jasno, da bo tudi Ljubljana v bližnji bodočnosti dobila mnogo visokih trgovskih in stanovanjskih hiš, kar dokazujejo tudi načrti o zazidavi mesta. Časih je bilo celo govora o novih nebotičnikih, višjih in večjih od dosedanjega. Stavbe s pet in več nadstropji so v naši metropoli redke. Sem spadajo Nebotičnik in skupina okrog njega, banka »Slavija« in palača tvrdke »Zalte«, palače Dukičeve skupine, palače »Bata«, »Dunav«, »Viktorija«, »Grafika«, »Vzajemna zavarovalnica«, skupina Pokojninskega zavoda, mali nebotičnik, stara cukrarna in morda še katera hiša. Večje je število štirinadstropnic, največ izmed višjih in novejših hiš pa je tronadstropnih. Strnjenih skupin sodobnih palač, razen redkih izjem, ni. Popolnoma zazidana je skupina med Ulico 3. maja in Verdijevo ulico ter Dunajsko cesto in Beethovnovo ulico. Zazidani sta tudi sosedni skupini med Ulico 3. maja in Puccinijevo ulico, vendar pa so stavbe v teh dveh skupinah nižje, razen seveda »Bate«. Cela vrsta pa je skupin, ki stoje tik pred dokončno zazidavo.

Kakor vidimo, se Ljubljana zelo ugodno razvija, ne da bi se ji bilo treba boriti s prostorom kakor mnoga večja mesta, marveč lahko svobodno diha.

Petnajst nemških oporišč ob Atlantiku

Petnajst nemških oporišč ob Atlantiku — piše »Deutsche Allgemeine Zeitung« — se drži še danes, pol leta po invaziji in štiri mesece potem, ko se je sovražniku posrečil prodor pri Avrenchesu. Ta oporišča obsegajo skoraj vsa pristaniška mesta ob Biskajskem zalivu, kakor tudi več važnih obrambnih točk ob Rokavskem prelivu. Tisoč kilometrov za zapadnim bojiščem imajo Angloameričani v hrbtu prav nevarno oviro, ki jim preprečuje dovoze za čete na fronti. Vsa ta oporišča namreč odvzemajo nasprotniku nad 350 km obale, ki bi mu, če bi jo imel sam v posesti, gotovo lahko izdatno koristila.

Vrsta nemških oporišč se začenja pri vhodu Rokavskega preliva, tam, kjer stoji pomorska trdnjava Dunkerque. Na zapadni strani Rokavskega preliva so nemške čete slej ko prej zasidrane na treh, oziroma štirih normandskih otokih, na Jerseyu, Guernseyu, Alderneyu in Sarku pred normandsko obalo. Mornariške baterije na teh otokih so že ponovno obstreljevale in potopile sovražne vojne ladje, ki so križarile tam okoli.

Na francoskem delu atlantskega nabrežja se je Angloameričanom posrečilo izločiti številna oporišča za nemške podmornice iz borbe, seveda za ceno ogromnih žrtev. Vsa ostala oporišča v območju Biskajskega zaliva pa so slej ko prej v nemških rokah. Na južnem nabrežju Bretagne držijo Nemci predvsem prostor okrog Lorienta z otokom Ile de Crois. Degaullistični oddelki so sicer že ponovno napadli to oporišče, niso mu pa mogli priti do živega. Prav tako so Francozi večkrat napadli pristanišče St. Nazaire na severni strani izliva Loire v morje. Tudi v tem prizadevanju niso dosegli zaželene zmage. Nantes je slej ko prej v nemških oblasti. Pred izlivom Loire je v nemških rokah tudi otok Belle Ile, na katerem je močna nemška posadka. Naslednji nemški oporiščni prostor v Biskaji obsega pristaniško mesto La Rochelle in njegovo predluko La Pallice. Velika otoka Ré in Oleron tvorita prav primerno zaščito z morske strani. Za francosko okrožje Charante je gotovo zelo nerodno, da se Nemci tukaj še vedno držijo, toda izriniti se ne dajo. Prav tako je v nemški oblasti še vedno utrjeno območje severne Gironde. Jedro te postojanke je v bližini kopališča Royana. Pomen utrjenega oporišča Gironde de Nord tiči prvenstveno v tem, da zapira veliko prekomorsko luko Bordeaux. Naslednje nemško oporišče ob francoski obali Atlantika je trdnjavsko območje Gironde de Sud, ki vključuje severni del vinorodne pokrajine Medoc, okrog rta Pointa de Grave, obenem pa obsega tudi bordeauški »pomorski kolodvor« le Verdon.

Vrtnarjeve skrbi v decembru

Vrtnar in vrtninar, kakor naj bi se po novem reklo neprofesionalnemu vrtnarju, imata tudi v decembru dovolj skrbi s svojim vrtom, čeprav sta že vse pospravila z gredic in čeprav vrtnar nima v svoj obrat vključenega zimskega rastlinjaka. Med letom sta si nabrala raznih skušenj s svojo vrtno zemljo, ki jima morda dokazujejo, da zemlje ne poznata. Posebno se je morda zgodilo to ob gnojenju. Vsi vrtnarji sicer vedo, da obdelovana zemlja potrebuje dušika, kalija in fosforjevih kislin. Iz lastnih izkušenj pa so malokdaj prepričani, ali je tega ali drugega gnojila v zemlji dovolj. Za pravilno in uspešno rast vrtnih rastlin pa je nujno potrebno, da vemo natančno, pri čem smo.

Ali vsebuje zemlja apno, lahko preizkusimo s pomočjo reakcije s solno kislino. Take raziskave pa so pomanjkljive. Povedo nam le, ali je v zemlji veliko ali malo apna. To je za vrtnarjeve potrebe premalo. Kdor si ni na jasnem o kakovosti svoje zemlje, naj se sedaj pobavi s tem vprašanjem in pritegne k sodelovanju kakega strokovnjaka ali pa naj se posvetuje s kakšno preizkuševalno postajo. Strokovnjak bo kmalu ugotovil, koliko vsebuje zemlja apna in drugih hranljivih snovi. Dognal bo tudi podatke o drugih kakovostih zemlje. Tako bomo zvedeli za vzroke raznih neprijetnih in za rast rastlin škodljivih pojavov, ki jih bomo lahko kmalu odpravili. Če bomo dobro poznali razmere na našem vrtu, bomo obdelovali in pridelovali z večjim uspehom.

Hren je vrtnina, ki jo jeseni zadnjo poberemo iz gredic, ker ji mraz ne škoduje. Pri kopanju hrena moramo vsa dela opraviti zelo skrbno. Hren je namreč zelo trdoživ. Vsak košček hrenove korenine, ki ga pustimo v zemlji, se bo prihodnje leto razvil v samostojno rastlino in na neprijeten način zaplevelil vrt. Zato moramo vse korenine hrena izkopati, vendar ne da bi jih prej odrezali od glavne korenine. Mlade koreninice v debelosti svinčnika zberemo, poiščemo najdaljše in najmočnejše, ostržemo z njih vse stranske koreninice in spodnji, najšibkejši del odrežemo, tako da so kosi dolgi po 30 do 50 cm. Povežemo jih v snop, ki ga na kakšni gredici zakopljemo tik pod površino. Ti kosi nam bodo služili za saditev v prihodnjem letu. Hren, ki je pa že uporaben, spravimo v kleti ali v drugi shrambi v pesku.

Vse vrtnine, ki smo jih kakorkoli spravili v zemsko shrambo, moramo stalno nadzorovati in oskrbovati. Posebno pažnjo moramo posvečati nežnejšim vrstam, ki se zelo rade pokvarijo. Med te prištevamo predvsem zimsko endivijo in glavnato solato. Pred mrazom jih zaščitimo s pokrivanjem, nevarnejša pa je vsekakor gniloba. Ta nam lahko v kratkem uniči vso zalogo, če nismo vedno na oprezu.

Nega spravljenih vrtnin zahteva na prvem mestu splošno snago v shrambi. Vsak gnijoči delček moramo iz nje takoj odstraniti. Shramba mora biti taka, da v njej ne zmrzuje in da je po možnosti toplina vedno enaka. Kadar dopušča vreme, jo moramo zračiti. Pri tem moramo pomisliti na posledice zračenja. Če naj bo zrak v shrambi suh, zračimo po možnosti pri vlažnem vremenu, tudi ponoči, v kolikor ne grozi mraz. Vlažne prostore zračimo pri suhem vremenu.

Posebno pozornost moramo sedaj posvetiti semenskemu krompirju. Tak krompir se bo najdalj vzdržal v suhem in hladnem zraku. Važna je tudi rahla naložitev. Najboljše je, če semenski krompir naložimo v premične in prenosne lese kakor sadje. V take lese lahko spravimo brez škode dve do tri vrsti krompirja drugo vrh druge. Prav tako mu ne škoduje, če ga hranimo v svetlem prostoru. Celo koristi mu, ker so kali kratke in kasneje kmalu ozelenijo. Če je shramba dovolj hladna, krompir ne bo pognal tako hitro kali. Vsekakor ga moramo tu pa tam natančno pregledati. Izločiti moramo vse gnijoče gomolje, da tako preprečimo gnitje drugih.

Iztreznjenje v Parizu

Še preden se je pojavil De Gaulle v Parizu — piše nemški poročevalec dr. Hans Steen —, so se pristaši francoskega generala ogrevali ob misli, kako bodo mobilizirali svoje rojake za vojno proti Nemčiji. Ko je De Gaulle vkorakal v Pariz, se je mobilizacija tudi v resnici začela. Toda navzlic ukrepom, ki jih je podvzel francoski general v Franciji, so morali Francozi, zlasti Parižani, kmalu spregledati, da jih čaka grenkoba pred sladkostjo. Lepi časi z obiljem cigaret, pečenih krompirčkov in dobrih aperitivov se doslej še niso vrnili, kljub temu, da je De Gaulle mobiliziral vse Francoze v starosti od 18. do 50. leta. Francozi, ki so že l. 1939 neradi odhajali v vojaško službo, so bili prepričani, da z vkorakanjem zavezniških armad v Francijo ne bo treba nikoli več vzeti puške v roko. Šele zdaj vidijo, kakšne posledice nastanejo, če kdo simpatizira z Anglijo in njenimi zavezniki.

Toda ne le mrke vojašnice, tudi druge stvari, ki so jih prinesle razmere v Pariz po vkorakanju Angloameričanov, ne razveseljujejo pariškega prebivalstva. Pribiti je treba, da niso bili dovoljeni prav nikaki poviški mezd in zaslužkov. Strojepiska zasluži n. pr. 1800 frankov, kakor poprej in s tem denarjem si ne more v Parizu kupiti ne kruha, ne krompirja v zadostni meri, kajti cene za živila so močno poskočile, črna borza pa neusmiljeno naprej dere ljudi. Parižani prav nič ne tajijo, da so boljše in lažje živeli ob času nemške zasedbe. Tudi pariške zaloge premoga so se močno skrčile. V nekaj tednih bodo porabljene do kraja. V severnih okrožjih Francije ne morejo zadovoljiti zahtev po premogu za časovne potrebe niti do 25 odstotkov. Prvič ni na razpolago dovolj rudarjev, drugič primanjkuje jamskega lesa. Železnice so razdejane. Ves prevoz zavisi od prometa z tovornimi avtomobili, toda od 260.000 tovornih avtomobilov, ki bi morali biti na razpolago za prevozne namene, obratuje komaj 100.000 voz, vsa druga vozila so tako okvarjena, da si z njimi ne morejo pomagati.

»Osvobojena« Francija je poleg tega gospodarski in politični mozaik. Oblast De Gaullea seže navzlic dogovoru z Angloameričani jedva preko meja pariškega mesta. V Toulouseu, Marseilleu, Toulonu, Grenoblu, Montpellieru, Nimesu in Lyonu so se ustanovila prevratna gibanja, ki ne dopuščajo De Gaulleu prav nobene avtoritete. Toulonski radio je n. pr. v oblasti nekega španskega emigranta, ki se je pridružil makijem. V Vichyju gospodarijo prav tako De Gaulleu nasprotni elementi. Pojav rdečih španskih emigrantov v Franciji ni nič drugega nego znak, kako se razvijajo francoske razmere na deželi. Radio v Montepellieru oddaja vsak dan predavanje in sporočila za brezbožnike. Društvo brezbožnikov se je osnovalo tudi v Parizu. V Parizu so uvedli v vse šole ruščino kot obvezni predmet. Sedemnajst pariških cest so prekrstili ter jih imenovali po komunističnih voditeljih, nekatere ulice pa so dobile tudi imena po židih. Aretacije in smrtne obsodbe so na dnevnem redu. Nešteto ljudi je moralo pred puško in v smrt, drugi so prišli pred sodišče in čakajo na njegovo končno besedo. V Fresnesu je veliko koncentracijsko taborišče. Pet in dvajset posebnih sodišč za zaščito države posluje dan za dnevom v Parizu in nič manj kakor 60 sodnikov študira akte, ki predlagajo »material« proti veleizdajalcem.

Medtem je dal De Gaulle zapleniti vse zlato in na pariški borzi notira trenutno dolar 250 frankov, funt šterling pa 670 frankov. Bivši nesposobni minister za letalstvo Pierre Cot se je zopet znašel v Parizu, kjer je izjavil, da je program Moskve popolnoma istoveten s koristmi Francije ... Parižanom pa se ježijo lasje ob zavesti, da vojna še vedno ni končana in tudi še dolgo ne bo končana. V mnogih francoskih mestih se morajo ljudje zadovoljiti z dvema rezinama kruha dnevno. Prehrambeni položaj je torej v Franciji prav tako pereč kakor v Belgiji in drugod. Iz Bruslja poročajo, da sta izginila meso in maščoba z vseh jedilnikov ondotnih restavracij. Kakor v Belgiji, tako tudi v Franciji mineva ljudi navdušenje, kajti realni dogodki so prebivalstvo že doslej popolnoma iztreznili.

Srečanje z brazilskimi vojaki

Na apeninskem bojišču so te dni zajeli prve brazilske vojake, ki so najboljše plačani vojaki na svetu.

Aleksander Bolto von Hohenbach je v tržaškem časopisu »Adria Zeitung« opisal svoje srečanje s prvimi brazilskimi vojaki, ki so jih Nemci ujeli na bojišču v Italiji. Pisec pripoveduje, o tem srečanju takole:

»Te dni sem videl prvi vod ujetih brazilskih vojakov na apeninskem bojišču. Bilo jih je 12 mož, ki so odhajali v etapno taborišče. Sedem med njimi je bilo lahko ranjenih, 5 pa nepoškodovanih.

Oblečeni so v rjavo-sivo uniformo kakor nemški in italijanski vojaki in ne nosijo khaki uniform kakor Američani. Njihov kroj je praktičnejši kakor kroj ameriških vojakov. Jopič nima žepov, hlače so spodaj spete v visoke galoše. Brazilski vojaki ne nosijo nobenih četnih znakov. Na levem rokavu imajo trikotnike, ki označujejo njihov čin. Brazilski polk nima svoje godbe in vojaki na pohodu ne pojejo.

Brazilski vojaki so najboljše plačani vojaki na svetu. Dobivajo za tretjino več plače kakor Američani, čeprav niso prostovoljci, temveč so kakor Američani obvezani služiti v vojski. Njihova mesečna plača na bojišču znaša 75 do 100 dolarjev, kakršen je pač čin posameznika od navadnega vojaka do narednika. Za mnoge pomeni tako služba v vojski hranitveni posel. Vojaki, ki sem jih videl, so bili vsi majhne rasti, telesno niso bili posebno močni, bili so pa zdravi mladeniči. Med ujetniki je bilo 11 delavcev ali kmetov, dvanajsti je bil pisarniški nameščenec. Nihče ni bil potomec starega brazilskega prebivalstva. To so otroci Nemcev, Italijanov ali Portugalcev, ki so se v Braziliji naturalizirali šele pred enim, dvema, morda celo tremi pokolenji. Eden med njimi je bil mulat.

Name so napravili inteligentnejši vtis kakor ameriški vojaki. V obnašanju so vljudnejši kakor yankeeji. Paklistanci se smatrajo za najboljše vojake v Braziliji in z omalovaževanjem zrejo na ljudi s severa.

Vojak mulat Maksimiljan Mello Branco iz pokrajine Minas Geraes mi je dejal: »Mnogi v naši četi so ogorčeni, ker so poslali na vojno predvsem delavce in na novo priseljene ljudi, ne pa mladeničev iz višjih stanov in iz družin starih naseljencev.

Vseh 12 Brazilcev je potrdilo, da so konec vojne pričakovali še v letošnjem letu in niso verjeli, da bodo morali prezimiti v zasneženih Apeninih. Zaradi mraza zelo trpijo in razsajajo v njihovi četi v epidemični obliki prehladi in zoboboli.

Vojak Anezio Rosa Pinto, tiskarniški delavec iz Sao Paola, je tako izrazil svoje mnenje o tej vojni: »Zakaj se Brazilija bojuje, ne vem. Vojne pri nas nihče ni hotel. Rekli so nam, da se borimo za boljši svet in da so Nemci povzročili vojno. Mislim pa, da smo mi morali napovedati vojno, ker nam Zedinjene države severnoameriške dobavljajo bencin in svoje industrijske proizvode in smo gospodarsko od njih odvisni. Tako si razlagam te stvari, toda kaj naj navadni delavec, kakršen sem jaz, razume o politiki?«

Narednik Antonio Viseira de Passos iz Sao Paola mi je rekel: »Brazilija v tej vojni ne bo nič pridobila. Mi nočemo zasesti nobene nove pokrajine. Smo pa mlad narod in se moramo v tej vojni naučiti, da si ne bomo pustili diktirati našo politiko od močnejših držav. Na znotraj se moramo okrepiti in zato potrebujemo svojih inženerjev in tehnikov na vseh področjih, da postanemo tako neodvisni.«

Zbirališča oskrbovalne službe protiletalske zaščite

Kogar bo morebitni letalski napad prizadel, bo lahko iskal pomoči na zbirališču oskrbovalne službe protiletalske zaščite. Ta zbirališča so po Ljubljani razdeljena tako, da je v vsakem policijskem okraju po eno glavno zbirališče, poleg tega pa še eno ali dve pomožni zbirališči. Ob letalskem napadu bodo takoj začela delovati zlasti glavna zbirališča, po potrebi pa tudi pomožna.

V vsaki hiši je pritrjen letak, kjer je razvidno, na katero zbirališče se morajo stanovalci tiste hiše podati po pomoč. Gotovo je še mnogo ljudi, ki do sedaj še niso opazili tega letaka, prav tako so pa posvečali premalo pozornosti drugim navodilom protiletalske zaščite. Nujno potrebno je, da veste, kje in zakaj so zbirališča oskrbovalne službe protiletalske zaščite in kako se morate ravnati po napadu.

Zbirališča so kraji, kamor se bodo po napadu zatekli oškodovanci, ki bodo ostali brez domov. Tam bodo dobili prva okrepčila in prva zasilna bivališča, prav tako pa v pisarni zbirališča tudi nakazila za skupno hrano. Organi Socialne pomoči bodo na zbirališčih potrebnim delili podpore v gotovini in, kolikor bo mogoče, tudi oblačila.

Poleg teh prvih pomožnih akcij, ki so pripravljene na zbirališčih, bodo tam zaradi evidence zapisana imena vseh oškodovancev. Ugotovljena bo približna škoda, ki so jo utrpeli od bombnega napada, obenem bodo pa oškodovanci dobili oskrbovalne izkaznice itd.

Oskrbovalno izkaznico bo moral imeti vsak oškodovanec, ker bo samo s tako izkaznico lahko dobil podporo tako v gotovini kot v blagu. Za izgubljene življenjske in druge nakaznice bodo tam dobili nove, seveda samo oni, ki se bodo izkazali z oskrbovalno izkaznico.

Zaradi vsega tega je nujno potrebno, da se vsakdo takoj zanima, kje se nahaja njegovo zbirališče, saj bodo oškodovanci dobili podporo načeloma le na onem zbirališču, kamor spadajo.

Varčujte z električno!
Varčujte z vodo!

KULTURNI PREGLED

Knjige Vodnikove družbe

1. Vodnikova pratika 1945

Pratika je zelo zanimiva po svojem pestrem čtivu.

Poleg koledarskega dela z običajno vsebino prinaša tudi novi letnik »Naš kulturni koledarček« z mnogimi datumi, spominjajočimi nas zaslužnih slovenskih kulturnih delavcev. Pratiko kot čtanko pa začenja P. Karlinova prepesnitev stare češke koledarske »Novoletna«. Nato opozarja pisec v posebnem članku na slovenske obletnice v letu 1945., kar smo v naši kulturni kroniki posebej omenili. Medtem že umrli Miroslav Ambrožič je iz svoje bogate skušenosti s knjigami in s tiskarstvom prispeval »Misli o knjigah in knjižnicah«. V uvodu razglablja pisec naše odnose do knjig, ugotavlja priznano in za tujca kar presenetljivo slovensko ljubezen do knjig in knjižnic, pri čemer kritično pripominja, da množica knjig, ki jih proizvaja kak narod, še ni merilo za njegovo prosvetljenost, kajti knjiga je dvorezen nož, ker je lahko dobra ali slaba, koristna ali škodljiva. Za smoter kulture postavlja Ambrožič povsem pravilno srčno kulturo, »ki jo posreduje predvsem rasna tradicija«; zastarelo pa je naziranje, da bi že sama prosvetljenost, ki bodi smoter knjižne kulture, prinašala tudi srčno kulturo, kajti vrhunec razsvetljenstva nikakor ni bil tudi zlati vek srčne kulture. V drugem poglavju svojega spisa razčlenja Ambrožič podrobneje človekov odnos do knjige; pri tem postavlja načelo, da imej vsak pismen človek svojo knjižnico, »in sicer po svoji svojskosti«. Nekoliko presplošna je trditev, da bi pripovedno slovstvo služilo predvsem razvedrilu in da je za spoznavanje življenja le surogat; mojstrskih del lepe književnosti nikakor ni mogoče vreči v isto vrečo z zabavnimi romani; medtem ko je v prvih spoznavalna funkcija (spoznavanje človeške duše, etosa, vpliva strasti, čustev in idej v življenju) prvenstveno pomembna, je v navadnih romanih, ki so igračka fantazije, reducirana na najskromnejšo mero ali je sploh ni. V nadaljnjem delu svojega sestavka obravnava Ambrožič bibliofilstvo. Kako potreben je ta poduk, kaže primer, da celo slovstveno izobražen in dejaven pisatelj zamenjuje bibliofilsko izdajo z bibliografsko (!). V tem delu najde knjigoljub tudi marsikak praktičen migljaj. Nato se Ambrožič pomudi še pri javnih knjižnicah in sklepa svoj prav zanimivi prispevek z nekaterimi mislimi o domači knjižnici. Ker je Vodnikova pratika priobčila že v prejšnjih letnikih podnetna razmišljanja o knjigah in knjižnicah, vidimo v taki smotrni vzgoji za knjigo urednikov prikupni program.

Dr. Francè Ogrin, ki rad nabira po naših slovstvenih njivah in lehah pesniške motive o posameznih pokrajinah ali naravnih pojavih, se oglaša tokrat z daljšim ilustriranim prispevkom »Odmev gora v naši pesmi«. Tu kaže, kako so naši pesniki prikazovali v svojih verzih človeka v odnosu do gora, dalje, kakšne so gorske pesmi in kakšna je njih vsebina, in kako se pesniki poslavljajo od planin.

Davorin Ravljen je pripeval prav mikavno spisano, s humorjem zabeljeno povestico iz vojnega časa »Poljedina kluba drvarjev«, ki jo je France Podrekar primerno ilustriral. I. Albrehta članek »Umirajoči in izumrli običaji« razodeva že z naslovom svojo vsebino; pisec prikazuje običaje ob košnji, mlatvi in mletju prosa. Sin pokojnega prirodoslovca Vid Grošelj odpira bralcu v članku »Pogled na pota sodobne medicine« nekoliko razgledov v zgodovino medicine, v drugem delu svojega pregledno in jasno spisanega članka pa mu pokaže z raznimi primeri napredek in stanje sodobne kirurgije. Članek je opremljen s tremi slikami in bo zaradi prijetne oblike in poučne vsebine gotovo pritegnil večik krog čitateljev. Aktualen in za prebivalstvo na kmetih posebno važen je članek ing. Stojana Guzelja »Obnova porušenih vasi in higiene kmečkega dvorišča«. Temu poučno-koristnemu sestavku sledi povest Ine Slokanove »Maričkin rožmarin«, opremljena z dr. M. Foersterja filmskimi posnetki iz življenja na vasi. Po tej ljubki prozi iz kmečkega sveta se vrsti zopet daljši poučen prispevek: Mirana Borka uvod v astronomijo in pregled zvezdnatega neba v letu 1945. Upajmo, da bo sestavek pridobil krasotam zvezdnatega neba več opazovalcev in poučenih občudovalcev, kakor jih je bilo doslej med nami. Eden izmed starost naših zdravnikov, primarij dr. Göstl, nam kaže v obliki mladostnih spominov na Dolenjsko nekdanje idilično življenje v Dolenjskih Toplicah. Silvestrsko zgodbo »Uklete sani« je priredil P. K. po M. Hennigerjevi. Vilko Mazi piše o »strahotah nemosti« t. j. o gluhonemosti, suhoumnosti, omaslenitji in drugih podobnih, žal je prepogostih nadlogah, o katerih je dobro vedeti, kaj več. Naš skušeni sadjarski pisec Andrej Škulj daje v članku »Tekoče sadje« praktične nasvete za izdelavo brezalkoholnih sadnih sokov (z ilustracijami). Temu poučnemu sestavku se pridružuje zabaven: »Okrogle o zdravnikih, medicincih in bolnikih«. Dr. Janko Lokar obravnava v daljšem članku svatovanje rib, pojav, ki ne bo zanimal samo ribičev, marveč tudi širši krog prijateljev narave. Ljubljanski zgodovinar Alojzij Potočnik pa ob 800letnici našega mesta opisuje ljubljanska mestna vrata. Zgodba »Pismo« vnaša v čtivo zopet zabavno noto, Janka Colnarja »Svetovni zračni promet« pa zaključuje s poukom glavni del Vodnikove pratike. A tudi to še ni konec: Anton Klančar je sestavil več ugank, katerih reševalci bodo izžrebani za 12 knjižnih nagrad.

*

2. Zupančev roman o umetniku

Lojze Zupanc je spisal doslej več povesti iz življenja na kmetih in nekaj mladinskih knjig. Njegova pripovedna nadarjenost se kaže predvsem v spretnem fabuliranju, v dobrem opazovanju resničnega življenja in v preprostem, vendar dokaj dognanem značaju ljudske povesti ustrezajočem slogu. Z romanom **»Pod križem«**, ki obsega 192 strani, je segel Zupanc v življenjski krog meščanske Ljubljane in osredotočil dogajanje okrog umetnika-slikarja. Že to zadošča, da sprejemamo Zupančev umotvor s posebnim zanimanjem.

Peter Grad je sin upokojenega davkarja, grčavega človeka, ki mu je vse na svetu denar in kariera, in mnogo rahločutnejše, za umetnost vnete matere, od katere je podedoval svoj umetniški nagib. V začetku romana ga vidimo, kako se po demobilizaciji l. 1918. vrača domov v Ljubljano, srečen, da je prestal vojne grozote, v katere je bil potegnjen kot dijak, in da se lahko v jutru novega življenja zasanja v bojši svet in razvija načrte o svoji bodočnosti. S seboj prinaša kot najljubši spomin na vojne dni nekaj porisanih skicirk: tudi sredi vojnega dogajanja mu je prihajala potreba upodabljanja, tudi v viharju, ki je zgodaj potresel in dozoril njegovo mladost, je imel pred seboj življenjsko poslanstvo slikarja-umetnika. Zato se pozneje, ko se zopet razživi v civilnem življenju, ne more sprijazniti z očetovo željo, da vstopi v uradniško službo na magistratu, marveč si želi na umetnostno akademijo. Preden pa se mu načrt vsaj začasno uresniči, neprestano slika in se nagloma razvija v oblikovalca, ki vzbuja v svojem krogu pozornost. S prijateljem Metodom, prav tako umetniško nadarjenim mladeničem, sinom slikarja, delata skupne načrte o umetniški poti, ki ju obadva mika že izza deških let, za katero pa Petrov oče ne kaže najmanjšega zanimanja in priznanja.

Poleg umetniških začetkov ima Peter Grad še neki spomin na vojna leta: ko je ležal bolan v ljubljanski vojaški bolnišnici in so vojake obiskale dijakinje, da jim razdele cvetja in daril, se je pri njem ustavilo krasno dekle, o katerem ve samo to, da se je imenovala Marta. Peter se je mahoma zaljubil vanjo, postala je prav kakor umetnost najslajši sen njegove mladosti, in zdaj, ko se vrne v Ljubljano, jo njegove želje

Bibliofilska izdaja Tavčarjevega »Cveta jo v jeseni« je podarjena Slovenskemu Rdečemu križu in škofijski dobrodelni pisarni. Z nakupom knjige boste podprli delo teh dveh ustanov. Cena izvodu je dvesto lir.

Podprite božično akcijo Zimske pomoči!

Čim večja beda, toliko večja je dolžnost vseh, ki morejo pomagati, da pomagajo!

Pomoč bližnjemu, ki je v stiski ,ni samo krščanska, ampak tudi narodna dolžnost in merilo naše narodne zavedn osti.

Ne odlašajte z darovi.

Ker kdor hitro da, dvakrat da.

Kronika

* **Priznanje rudarjem iz Protektorata.** Rudarji v Češki in Moravski so dobili posebno priznanje z izplačilom tako zvanega denarja za rudarske uspehe, enkratnim doplačilom k rudarskim rentam. V velikih rudarskih revirjih v Protektoratu so podelili ta denar v okviru slovesnosti, na kateri je sporočil minister za gospodarstvo in delo dr. Berč, da je osrednja Bratovska skladnica izplačala 283 bivšim rudarjem preko 4 milijone kron.

* **Vojska v nemškem šolskem pouku.** Nemški minister za vzgojo je izdal odlok, v katerem podčrtava storitve pripadnikov nemške oborožene sile ter priporoča vzgojiteljem, da so dolžni junaške čine pripadnikov nemške vojske obravnavati tudi v šoli. Podučevati je treba mladino zlasti o pomenu in vlogi vojske v nemškem narodnem življenju, govoriti o zgodovini, oborožitvi in borbenosti vojakov. V ta namen bo dalo vrhovno poveljstvo nemške vojske na razpolago posebne učne pripomočke in knjige, predvsem pa polo z naslovom »Naprej proti sovražniku!«

* **Črnci v ameriški vojski.** Kakor javlja agencija EFE iz Washingtona, je v ameriški vojski 700.000 zamorcev. 411.000 jih je v prekomorskih deželah. Ameriška vojska ima 236 zamorskih duhovnikov.

* **Otroška paraliza v Ameriki.** Po višku, katerega je dosegla epidemija otroške paralize v Združenih državah meseca septembra, javljajo v tednu, ki se je končal 18. novembra, 451 novih primerov. Časopis »Time« opozarja pri tem, da so zabeležili v letu 1944 že 18.490 primerov.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** V zavetišču Sv. Jožefa v Ljubljani je umrl upokojeni pregledni-k finančne kontrole g. Matija Poniž. Pokopali so ga v sredo 13. t. m. z žal na pokopališče pri Sv. Križu. — Službeno se je ponesrečil ljubljeni mož, oče, sin, brat in stric Ludovik Lorber, zvaničnik drž. železnic. Zapušča globoko žalujočo ženo Milko, hčerko Marjano, strahe, brata in sestre. Pokopali so ga 8. t. m. na celovškem pokopališču. — Umrl je predobri očka, brat, stric in svak, gospod Karel Ličar, zemljemerski svetnik. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, 14. decembra ob 2. popoldne z žal, iz kapelice Sv. Andreja na pokopališče k Sv. Križu. Za pokojnikom žalujejo otroci, sestra in drugo sorodstvo. — Umrl je ljubljeni sinček in bratec Miroslav Skuber. Za njim žalujejo starši in bratec. Na zadnji poti ga bomo spremili v četrtek ob 15. uri z žal iz kapelice Sv. Ahaca na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnikom bodi ohranjen blag spomin, žalujočim preostalim izrekamo tudi naše iskreno sožalje!

u— **Promocija.** Na ljubljanski univerzi je v soboto dne 9. t. m. promoviral za inženirja gradbene stroke g. Lojze Budnar, sin sodnega nadoficijala in zet trgovca g. Štefana Mencingerja. Iskreno čestitamo!

u— **Ponovitev IV. simfoničnega koncerta.** Kakor je bilo pričakovati, je IV. simfonični koncert pomnoženega radijskega orsetra v ponedeljek, 11. t. m., privabil številno občinstvo, ki je z očitnim zadovoljstvom uživalo lepi, s poglobljeno pozornostjo izvajani program. Posebno velik uspeh je dosegel Brahmsov koncert za violino in orkester s solistom Miranom Vihrom. Violinist Viher in dirigent D. M. Šijanec, ki je koncert naštudiral in vodil, sta bi'a tudi to pot deležna navdušenega priznanja.

u— **Peki, pozor!** V petek, dne 15. decembra 1944 popoldne ob 3. uri pridite po nakazila za moko v našo pisarno, kjer hkrati tudi plačate.

u— **Urad za vzpostavitev v vojni poškodovanih naselbin** (»Obnova«) se je preselil na Dunajsko c. 1b II. nadstr. (v palači Ljublj. kreditne banke). Telefon 35-29.

u— **Gospodinjski koledar**, znan in priljubljen vsaki vrli gospodinji, izide tudi letos. Izdala ga bo prihodnje dni knjigarna Tiskovne zadruge.

u— **Najlepše darilo za Božič** je lepa fotografija v naravnih barvah, katero Vam naredi foto Justi, nasproti nebotičnika. — Fotografiramo in sprejemamo naročila za Božič do ponedeljka 18. dec. 1944. Odprto od 8. do 10. in od 13. do 16. ure.

u— **Posnemanja vredno.** Znani ljubljanski hišni posestnik, ki pa v svoji skromnosti noče biti imenovan, je veselo presenetil svojih deset stanovanjskih najemnikov s tem, da se je z ozirom na današnje težke razmere odrekel stanovanjski najemnini za mesec december. Lahko si predstavljate, kako se to pozna uradniškim družinam, saj jim bo ta mesečna najemnina prav blagodejen priboljšek k letošnjemu božičevanju. Hvalevredna je okolnost, da so še taki skriti dobrotniki, ki tako lepo pomagajo bližnjemu, ne da bi jih kdo k temu silil. Želeti je, da bi ta dobrotnik našel več posnemalcev! Da izkažejo najemniki hvaležnost za to človekoljubno dejanje, so zbrali primerno vsoto in jo poklonili mestni občini za stare onemogle Ljubljančane v mestni ubožnici.

u— **Bobič Slovenska slovnica** s pravopisom je edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena, služi za meščanske šole in za dom. Cena 12 lir. Založba Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

u— **Dijaška beležnica**, kakor jo je vsa prejšnja leta izdala knjigarna Tiskovne zadruge, izide tudi letos še pred božičem. Dobila se bo v knjigarni Tiskovne zadruge in v drugih knjigarnah.

u— **Za Socialno pomoč so darovali:** Gg. Gregorič Olga in Ivan iz Ljubljane 200 lir namesto cvetja na grob blagopokojne ge. Mici Perdan roj. Urbanc. — Rolbina Lenščak je darovala za Soc. pomoč 300 lir namesto venca na grob pok. Valerije Reščič. — Tvrdka Motoh in Klemenčič je darovala za Socialno pomoč 600 lir v počastitev spomina blagopokojne ge. Marije Perdan. — Vsem darovalcem iskrena zahvala!

u— **Za stare in onemogle** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila rolbina Grasselli 400 lir namesto venca na grob pok. ge. Marije Perdan. Mestno županstvo izreka rodbini najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

u— **Ob smrti ge. Pavle Arko** daruje Fran Rekar za Dom slepih 200 lir.

u— **Za Dom slepih** sta darovali družini Dr. Arkova in Bajtova 500 lir v počastitev spomina gospe Pavle Arko namesto vencev na krsto.

u— **Namesto cvetja na grob** blagopokoj. g. Hirscha Josipa, urad. držav. žel., daruje družina Zakotnik 100 lir za Dom slepih.

u— **Za stare in onemog'e** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila družina Pengov s Kolodvorske ulice 250 lir v počastitev spomina pok. ge. Josipine Wessner. Mestno županstvo izreka družini najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

u— **Vse dijake, dijakinje opozarjamo na instrukcije** srednješolskih predmetov in tujih jezikov. Vpisovanje dnevno: **Specijalne instrukcije, Kongresni trg 2 II.**

u— **Seznam v novembru najdenih predmetov,** prijavljenih upravi policije v Ljubljani: nova temnorjava pletena mreža za na trg; marogasto rjavo polnilno pero znamke »Jugopatent«, ženski dežnik rdeče pisane barve, leva usnjena rjava rokavica, majhna svetlorjava denarnica iz imitacije, v njej majhen ključ, ženska volnena ruta (plet), vojaška steklenica iz aluminija (čutarica), moške kariraste dolge hlače, siva moška sportna jopica in črna plišasta zimska čepica, obrabljeni naočniki za dolgovidnost, majhna denarnica z vsebino nekaj čez 150 lir, svetlorjava usnjena aktovka s tremi hlebci kruha in kolobarčkom bele strune, zlat uhan z rdečim kamnom, beležnik (notes) z raznimi listki in beležkami, zapestna moška ura znamke »Luce« na črnem usnjenem jermenčku, desna svetlosiva volnena rokavica, črn ženski obrabljeni dežnik.

u— **Nesreče.** Alojz Žitnik, 13 letni sin posestnika iz Grosuplja si je pri padcu zlomil levico. — Marijo Kosovo, 67 letno prodajalko časopisov iz Ljubljane, je pred glavno pošto podrl tramvaj. Dobila je poškodbe po životu. — Marjana Urbančičeva, 67 letna posestnica iz Loga, si je pri padcu na dvorišču zlomila desnico. — Frančiško Ferkovo, 64 letno ženo kleparja iz Ljubljane, je povozil na Zaloški cesti nek avto in ji prizadejal poškodbe na levi nogi. Vsi ponesrečenci se zdravijo v splošni bolnišnici.

u— **FORMICOT PASTILE ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA** dobite v lekarnah.

S Koroškega

Za kmetijskega svetnika je bil imenovan dr. Maksimilijan Kampler, eden izmed najvidnejših činiteljev kmetstva na Štajerskem. Dr. Kampler se nahaja trenutno v vojaški službi.

V Prevaljah na Koroškem je član stranke Glantschnig pred dnevi zaprisegel člane ondotne nemške ljudske vojske. Domača mladinska zveza je ob tej priliki prepevala domoljubne pesmi in jih spremljala z godali.

Zaključek kmetijskega tečaja v Celovcu. V Celovcu je bil pred kratkim zaključen kmetijski tečaj za dekleta. Tečaj je vodila gdčna. Pavla Lacknerjeva, ob zaključku pa je spregovoril dekletom, ki so dovršila tečaj, štabni vodja dr. Sanner. Zaključek je pokazal, da so gojenke tečaja dorastle vsem nalogam, ki jih čakajo pri delu na kmetih. V imenu gojenk, ki so dovršile tečaj, je izrazil učiteljem in predstavnikom oblasti zahvalo župan Žurjan, nato pa so si gosti ogledali razstavo ročnih del.

Na zapadnem bojišču je padel dne 19. septembra višji desetnik Adolf Venedig, ki zapušča sorodnike v Beljaku, Borovljah in Celovcu. — Dne 14. novembra je padel carinski tajnik Henrik Ibler. Zapušča ženo in hčerko. — Na jugovzhodnem bojišču je padel desetnik Herbert Petrač iz Beljaka. Za njim žalujejo starši, brati in sestre.

V Celovcu je dne 5. decembra umrl sedlarski mojster Avgust Lepušič. Zapušča ženo, sinove in hčerke ter druge sorodnike.

Umrl je v Beljaku 76letni upokojenec državnih železnic Alojz Grabšič. Zapušča ženo, hčer in zeta. — V 79 letu svoje dobe je umrla v Celovcu Valpurga Rupnikova, trgovka z mešanim blagom. Prav tako je zapustil svojce 71letni izvoščck in hišni posestnik Anton Ravtar.

S Štajerskega

Dunajski mojstrski pianist prof. Friedrich Wührer je v soboto 9. decembra koncertiral v Gradcu, kjer je prednašal klavirske kompozicije Haydna, Beethovna, Schuberta in Chopina.

V Gradcu sta umrla 64letni nameščenec Simon Naveršnik ter 84letni upokojenec Pankracij Maher.

Dodeljevanje sladkorja. Nemški listi so objavili obvestilo, da bodo prejeli potrošniki v Nemčiji gotovo količino sladkorja za naprej, to pa zategadelj, da bodo skladišča v sladkornih tvornicah na razpolago za vskladiščenje novih zalog.

Na vzhodnem bojišču je padel graški trgovec, repervni poročnik Herman Kleindinst. Zapušča ženo, dve hčeri in drugo sorodstvo. Na madžarskem bojišču je 23. oktobra padel inž. Jožef Kern. Zapušča ženo Renato in druge sorodnike. Na italijanskem bojišču je 17. okt. sklenil svoje življenje vojak Peter Wardbichler. Zapušča očeta in mater, brata in sestro ter druge sorodnike.

V Gradcu je umrl krojaški mojster Konrad Novak. Prav tako je umrl 26letni vozač Alojz Kotuc.

V graškem krematoriju so 7. decembra upepelili telesne ostanke upokojenega strojnika Dominika Kladjernika. — Dne 6. t. m. so pokopali v Gradcu bivšega mesarskega pomočnika Janeza Stieglerja. — V 74 letu svoje dobe je umrla v Gradcu gospa Marija Švihalekova. Dne 5. decembra je umrl obrtnik Karel Ramšak.

Kaznovana obrekovalka. 42letna Jožefina Jostova iz Gradca je poslala nekemu sorodniku na bojišče pismo, v katerem se je malomarno izražala o domovinski fronti. Zaradi tega jo je pozvalo graško sodišče na odgovor ter jo obsodilo na 5 let ječe.

Iz Trsta

Zločin. V četrtek 23. novembra sta prišla neznanca v stanovanje pravoslavnega duhovnika Vojnovića, starega 40 let. Bilo je v večernih urah. Med Vojnovičem in med njima se je razvil živahen razgovor, najbrž političen. Na koncu tega sta ga povabila s seboj. Gospod je brez obotavljanja šel in z njim mlajši sin. Eden od neznancev se je takoj vrnil nazaj na stanovanje in na zverinski način ubil duhovnikovo ženo. Ko se je starejši sin vrnil z mesta, jo je našel razmesarjeno in mrtvo. Drugo jutro so našli Vojnovića in mlajšega sina v Gozdiču obešenega. Vojnović je imel iztaknjene oči. Javnost o tem zločinu molči. Med ljudstvom v Trstu so se širile različne govorice. Znano je, da je bil pokojni Vojnović odločen protikomunist, in da je moral umreti na tako strašen način. Ali naj smatramo to kot pozdrav dobrovoljcem, ali naj smatramo to kot delo komunistov, ki se danes boje, da bo roka pravice segla tudi po njih ter jih kaznovala za njihove zločine. Kakor koli naj že bo, čas bo odkril one, ki so krivi smrti teh nedolžnih življenj. Dobrovoljci bodo pa še bolj trdno prijeli za puško, ker vedo, da je zločinski komunizem povsod enak, naj bo v Srbiji ali pa v Sloveniji. (Goriški list).

Sporočilo. Vsi oni, katerim so bila v dnevih od 28. novembra do 2. decembra zaplenjena kolesa in za katera še niso dobili denarna povračila, morajo proti predložitvi osebne izkaznice in oddajnih potrdil, dvigniti denar pri občinski blagajni od 8.30 do 12. Če bi letalska nevarnost trajala delj kakor dve uri, bo izplačilo od 15 do 16.30.

Narodni pionirji so dobre volje in pošiljajo lepe pozdrave

Fotoreporter je obiskal skupino narodnih pionirjev pri njihovem delu na terenu. Mrzlo in deževno vreme je bilo — že s slik se to vidi —, a možje in fantje so bili kljub temu dobre volje in polni humorja. Najlepše pozdrave so naročali za vse svoje prijatelje in znance. Evo tu petorico od njih, marsikdo bo tega ali onega spoznal na sliki. Zgoraj so od leve na desno: mnogim Ljubljančanom znani natakar iz hotela Uniona; tvorničar mineralne vode, sedaj predelavec pri utrjevalnih delih; znani gostilničar iz Logatca. Spodaj sta dva mlada, po 16 let stara dijaka.

Iz Gorice

Akademija. Na praznik 8. decembra je bila ob 10.30 v dvorani pri notredamskih sestrah akademija, ki je imela zelo lep uspeh. Akademiji so prisostvovali poleg nadškof Margotti, kanoniki Valetinčič, dr. Brumat in Novak ter člani profesorskega zbora slovenske gimnazije v Gorici z ravnateljem dr. Lovrenčičem na čelu.

Himen. Poročili so se te dni v Gorici železničar Ivan Vuga in šivilja Helena Brumat, mehanik Rajmund Pagnaco in gospodinja Zofija Golja, mizar Franc Kozut in gospodinja Ivanka Berginec.

Bolniki v posebna zavetišča. Pokrajinski urad za protiletalsko zaščito v Gorici razglaša: V primeru alarma je bolnikom z nalezljivimi boleznimi prepovedan dostop v javna zavetišča. Zdravniki, ki jih imajo v oskrbi, se naprošajo, da vplivajo na bolnike, da izpolnjujejo omenjeno prepoved. Prizadete družine naj se obrnejo do hišnega starešine, ki ima dolžnost, da preskrbi poseben prostor v zasebnem zavetišču.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 14. decembra: Spiridijon, Dušan

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica, Ciganska ljubezen.
Kino Sloga: Tvoje je moje srce.
Kino Union: Gospa Silvelina.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Nada Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Zatemnitev od 17.1o do 7.1o

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

OPERA

Četrtek, 14. decembra, ob 16.30: dramska predstava: **Marija Stuart.** Red B
Petek, 15. decembra, ob 15.: dramska predstava **Življenje je lepo.** Red D.
Sobota, 16. decembra, ob 16.30: operna predstava: **Thais.** Red Premierski

*

Predstava operete »Clivia«, ki bi se bila morala vršiti za red A v torek, dne 12. t. m., je preložena na prihodnji teden. Vstopnice za to predstavo so datirane z datumom 7. XII. in ostanejo v veljavi za »Clivio«, kadar se bo vršila za red A.

Abonente reda D posebej opozarjamo, da se bo vršila jutri, v petek za njihov abonma dramska predstava v Operi »Življenje je lepo« ob 15. uri!

Friedrich Schiller: »Marija Stuart«. Tragedija v petih dejanjih (sedmih slikah). S porabo Cegnarjevega prevoda poslovenil Oton Župančič. Režiser C. Debevec. Scena: ing. arh. St. Rohrmann. Kostumi: D. Kačerjeva. 1. in 6. slika: Soba v fortheringhayskem gradu. 3. slika: Gaj v Fotheringhayu. 2., 4. in 7. slika: Soba pri Elizabeti. 5. slika: Galerija.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 14. NOVEMBRA

7.00—7.10: Poročila v nemščini; 7.10—9.: Jutranji koncert; vmes: 7.30—7.40: Poročila v slovenščini; 9.00—9.10: Poročila v nemščini; 12.00—12.30: Napoved sporeda, nato: Opoldanski koncert; 12.30—12.45: Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini; 12.45—14.00: Salonski orkester vodi A. Dermelj; 14.00—14.15: Poročila v nemščini; 14.15—15.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh, šare meh; 15.——17.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba); 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini; 17.15—18.00: Alpski zvoki; 18.00—18.15: Glas slovenskega Domobranstva; 18.15—18.45: O vas bom sanjal vsako noč; 18.45—19.00: »Narodopisno predavanje«, dr. Rajko Ložar: Lov na gozdno divjačino; 19.00 do 19.30: Na harmoniki igra Avgust Stanko; 19.30—19.45: Poročila v slovenščini; 19.45 do 20.00: Aktualno predavanje (prenos); 20.00—20.15: Poročila v nemščini; 20.15—21.15: Ljubezen — raj na zemlji; 21.15—22.00: Večerni koncert, radijski orkester vodi D. M. Šijanec; 22.00—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda; 22.15—24.: Prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba) pred polnočjo).

Iz Postojne

V Št. Petru na Krasu je bila te dni prav lepa prireditev. Dobrovoljci so v kratkih, toda lepih prizorih ter pevskih in glasbenih točkah pokazali svojo ljubezen do domovine. Spregovorila sta tudi zastopnika dobrovoljcev in stražarjev. Prireditev se je zaključila z dobro pripravljenimi humorističnimi točkami. — Dne 1. decembra so imeli dobrovoljci po maši akademijo. V prvem delu je dobrovoljec prikazal misel borbe za domovino. Za tem se je častnik spomnil matere domovine. Ginljiv je bil prizor, ki je prikazoval hrepenenje po domovini.

Ponesrečenci. Levo nogo si je poškodovala pri padcu 4 letna Ana Sorijan iz Vrtojbe. — Desnco ima ranjeno 35 letni delavec Miroslav Juretič. — Desno nogo si je poškodovala 28 letna Katarina Kavčič. — 56 letni Mirko Kovač si je pri delu zlomil levo nogo. — 22 letni mizar Alojz Cocolo iz Vidma je padel z zidarskega odra in si poškodoval desnico. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici, kamor se je zatekla tudi 23 letna kmetica Angela Podberščič iz Spod. Cerovega v Brdih, ki jo je ugriznil popadljiv pes.

SPORT

Boksarska prireditev za vojake

Slovenski boksarji, ki so minulo soboto nastopili na javni prireditvi v kinu Unionu, so še enkrat poizkusili svoje moči na vojaški prireditvi na Taboru v nedeljo popoldne. Velika dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Spored je izpolnilo

8 parov,

o katerih dvobojih bi bilo kratko povedati naslednje:

Kot prvi par sta nastopila tekmovalca »papirnate« kategorije **Rom** in **Vilčnik.** Slednji, ki je že v soboto pokazal izredno nadarjenost in za svoja leta veliko znanje, je zmagal po točkah.

V drugem nastopu sta se sestala **Eisenreich** in **Pristov.** Borba je bila zelo lepa, Eisenreich je pokazal mnogo tehničnega znanja ter je svojega nasprotnika skoraj položil na deske.

V tretjem nastopu sta se pomerila člana Hermesa Ljubljančan **Škafar** in Celovčan **Mayer.** Škafar je bil tokrat v premoči ter položil svojega tekmeca v drugem kolu s k. o. na deske.

Smolej in **Koprivnik** kot naslednji par sta se bila dobro — zmagal je boljši Smolej.

Vojak orožja SS**Suppers** je nastopil proti Majniku, ki mu je že predja trda, toda v zadnjem kolu je Majnik je toliko izboljšal stanje točk, da se je borba končala neodločeno.

V naslednjem dvoboju je nastopil proti **Volčiču** vojak orožja SS **Weglehner,** za katerega je to bil 48. nastop, ki ga je tudi zaključil uspešno. Dosegel je namreč zmago po točkah. Volčič ni bil dorasel svojemu nasprotniku. Ta borba je bila izredno lepa in napeta. Tempo ni popustil od pričetka do konca.

Mladinska tekmovalca **Rom** in **Lužovnik** sta pokazala prav lepo znanje. Borba ni prinesla odločitve za nikogar.

V zadnjem srečanju je nastopil proti odličnemu **Zupanu** vojak orožja SS **Augustin** iz Berlina. Zupan ima 69, Augstin pa 79 kilogramov, tako da je med obema tekmovalcema velika razlika v teži. Zupan je to pot nastopil 51tič ter je ta svoj nastop končal z novim uspehom. Svojega nasprotnika je kar podil iz kota v kot; že v prvem kolu ga je položil za 8 sekund na tla, v drugem pa najprej za 8, potem še enkrat za 8 in slednjič za 9, dokler ga ni navsezadnje »uspaval« dodobra in dobesedno zaziblal v spanje. Zupan je bil ta dan v odlični formi ter je k. o. zmago prav zaslužil.

Nedeljska boksarska repriza je vrgla torej kar dve k. o. zmagi in dva neodločena izida. To je znak, da so bili vnanji pogoji za borbo bržkone boljši kakor v soboto, kajti tekmovalci so v splošnem pokazali boljše znanje kakor prejšnji večer, čeprav so bili bolj ali manj še utrujeni po sobotnih predavanjih. In vendar so bile nedeljske borbe na taki višini, da je bilo navzočno občinstvo navdušeno. Očitno se je drugi dan popravil Hermežan Škafar, ki je svojega nasprotnika položil na deske in si v drugem kolu priboril nesporno zmago s k. o.

* * *

Namizno-teniški odbor poziva vse igralce namiznega tenisa, ki se hočejo jesos udeleževati vežbanja v namiznem tenisu, naj se prijavijo jutri v petek ob 15. v dvorani Akademskega doma na Miklošičevi cesti 5. Obenem se tja poziva'o tudi vsi oni, ki so pripravljeni pomagati pri zatemnitvenih delih dvorane, tako da bo mogoče dvorano otvoriti že v soboto ob 15. Treningi bodo vsak dan od sobote dalje od 14. do 20. — Sklicujem sejo delegatov klubov za danes ob 15. v dvorani Akad. doma. — Načelnik.

SD Iztok obvešča vse svoje člane, da bo drevi ob 18.30 klubski sestanek v gostilni »Lovš'n«. Uprava.

---

neugnano iščejo, dokler je nenadno ne sreča na neki prireditvi. Tako se mu kmalu ponudi prilika, da ji izpove svojo ljubezen in Marta postane njegova muza, navdihovalka njegove umetnosti in sreča njegovega življenja. Njuna ljubezen se razvija do svoje končne izpolnitve, ko postaneta mož in žena. Po poroki je Peter iz opojnosti umetniških in ljubezenskih sanj vržen v neizprosno življenjsko realnost, v trdo borbo za kruh in za ohranitev mlade družine. Vstopi v tiskarniško podjetje kot umetniški vodja litografskega odseka, in njegovo slikarsko delo se vedno bolj umika pred trdimi zahtevami vsakdanjega življenja. Prijatelj Metod ga počasi zopet pridobi za umetnost in oba razstavita s skupino »Kluba svobodnih«. Peter doseže velik uspeh in se trdno uveljavi v slovenski upodabljajoči umetnosti.

Medtem pa Marta, ki pričakuje drugega otroka, resno zboli in mora na zdravnikov nasvet spremeniti zrak. Peter jo s hčerko vred pošlje v Alagince v Slavonijo, kjer je njegova sestra poročena z graščinskim upraviteljem. Med njeno odsotnostjo zaide Peter v družbo tovarišev, kjer prijatelj Metod v pijanosti izblebeče, kakor da bi imel kdaj ljubezensko razmerje z Marto. To vseka v Petrovo srce krvavečo rano in zdaj več ne najde miru; mori ga neznanska ljubosumnost. Ženi, ki je tik pred porodom, izprva sploh ne piše, nato pa ji pošlje pismo z grobimi žaljivkami. Prejme ga v najkritičnejšem trenutku svojega življenja — namesto Petrovega obiska, po katerem je hrepenela. Silovito razburjenje, ki ga povzroči moževo pismo, obrne razvoj njene bolezni po poredu h katastrofalnemu koncu. Peter prihiti v Alagince prepozno in lahko obišče samo še Martin grob.

Zdaj se mu odpro oči, spozna, kako mu je ljubosumje zatemnilo čista čustva in zdravo pamet; začenja ga mučiti silovit kes. Vrne se v svoj prazni, mrzli dom in živi samo za poklic. Nekega dne prejme Metodovo pismo, v katerem ga prijatelj prosi odpuščanja in prekličuje svoje grde besede. V svoji kruti samoti najde edino zadovoljstvo v tem, da portretira svojo mater. A preden dovrši delo, mu mater na poti od njega povozi avto; tako zgubi tudi to ljubeče bitje. Nato se vrne iz Slavonije hčerka, najame si staro gospodinjo in skuša ob hčerki pozabiti na gorjupe udarce, ki mu jih je zadala usoda. Nekega dne se seznani z dvema ženskama: Marijo in Magdo. Marija, vsakdanja, prazna in histerična ženska, mu postane poznejša žena, in z njo doživlja novo bridko razočaranje. Ko ga zapusti, najde čez nekaj časa tolažbo pri Magdi, ki pa je preveč pametna, da bi se zvezala s človekom, katerega najvišja ljubezen je vendarle umetnost.

V teh tegobah življenja nastopi pri Petru tuberkuloza. Ko pride zopet k sestri v Alagince, se mu znova vzbudi umetniški vzgon in slika kakor obseden, ustvarja svoja najboljša dela. Toda njegovo življenje se s telesnim propadom in duševno melanholijo čedalje bolj nagiblje h koncu. Še enkrat mu vzplamti umetniški ogenj: ob kompoziciji »Križanja«, kjer naslika samega sebe na križu, ob njem pa tri žene, ki so pomenile usodo Petrovega težko preskušenega življenja: Marto, Marijo in Magdo. »Tvoje življenje, Peter«, mu reče nekega dne prijatelj Metod, »se mi zdi takšno, kakor da bi čital svetopisemsko izročilo. Kaj hočeš, usodi nihče ne uide! Človek si in umetnik. Umetniku je naložena dvojna mera trpljenja. Toda zdi se mi, da bi umetnik, ki ni nič pretrpel v življenju, tudi nič dobrega ne ustvaril. Nič lepega in pomembnega...«

V tem je nemara osnovna misel Zupančevega romana. Ni to življenjepisni roman, zlasti ne tiste visoke vrste, kakor je n. pr. »Sla po življenju«; ni roman, ki bi nam odpiral globoke poglede umetnikovega stvarjalnega duha v notranjo rast njegove osebnosti. Zupančev fiktivni umetnik Peter se nam približa predvsem kot človek — kot človek, ki je po kratki življenjski sreči razpet na križ usode in ki mu vrtinčijo dušo tri ženske, izmed katerih mu je mogla samo Marta nuditi človeško srečo in umetniški vzgon, a prav njo je s svojo ljubosumnostjo izdal in pomagal pogubiti. Tako je težišče romana bolj v orisu Petra kot človeka kakor Petra kot umetnika; razkroj njegove osebnosti je prikazan prav živo, čeprav ne do zadnjih vzrokov prepričljivo. Čutimo da je Petrov slikarski talent tu samo kulisa življenjski drami človeka, ki je v ljubezenskih stvareh tako povprečen kakor vsi drugi. Prav za Petrovo človeško trpljenje je našel pisatelj dokaj topel izraz; v poglavjih, kjer opisuje njegovo počasno izgorevanje v bolečinah in odpovedi, je močnejši kakor tam, kjer nam slika srečne trenutke Petrovega življenja. Vzlic temu je tudi tu nekaj lepih strani, tako precej v začetku opis vrnitve od vojakov. Posebno mikavno je opisan Peter v času, ko se v Alagincu umetniško docela razživi in vpija vase in v svojo umetnost surovo, a oživljajočo moč sončne slavonske ravni...

V Zupančevi tvorbi pomeni roman »Pod križem« značilno slovstveno dejanje, člani Vodnikove družbe pa so prejeli knjigo, ki bo s svojo vsebino in prijetno stilistično-jezikovno obliko zamikala premnoge bralke in bralce.

NAROČITE SE NA ROMANE DK!

Ko so Tržačani porazili Angleže

Te dni je »Deutsche Adria-Zeitung« objavila daljši članek Viktorja Orsinija o zanimivem poglavju tržaške zgodovine iz Napoleonovih časov. V njem pravi:

Oktober l. 1805 se je nagibal h kraju. Končana je bila bitka pri Caldieru. Nadvojvoda Karel je bil na umiku pred Napoleonovo vojsko. Prepustil mu je tudi Trst. Dne 19. novembra je general Soligmac s svojimi Francozi vkorakal v jadransko luko. Tedaj so se za Tržačane pričeli težki časi. Avstrijci, ki jim je bila luka vse od l. 1797, odkar so zavladali na Beneškem, v Istri in Dalmaciji, dolgovala ves svoj ogromni vzpon, so morali odmakniti svojo zaščitno roko od nje. Pod njihovim varstvom je Trst postal v nekaj letih pomembno pristanišče. Še l. 1797 so cenili njegov promet na 15 milijonov goldinarjev, 7 let pozneje že na 55 milijonov. To leto je priplulo v Trst nič manj ko 2768 ladij.

Francoske zasedbene čete so

tržaško bogastvo takoj izkoristile.

Čim so vkorakale v mesto, je francoska oblast terjala od njega vojno kontribucijo v znesku 6 milijonov frankov. Poleg tega pa so izpraznili tudi vse javne blagajne in pritisnile na privatne lastnike z vsemi sredstvi, ki so jim bila na razpolago v 15 mesecih njihove zasedbe. Na dnevnem redu so bile prisilne oddaje blaga in denarja. Ko so 4. marca 1806 Napoleonove čete zapustile mesto, je bilo to obubožano. Pa še nekaj let pozneje nastale škode ni bilo mogoče popraviti. Spričo tega je razumljivo, da je prebivalstvo globoko zasovra-

Maršal Marmont

žilo vse, kar je bilo francoskega in da so se tri leta pozneje, ko se je pričel pohod proti Franciji, znašli na njem

tudi tržaški prostovoljci.

Dne 16. aprila 1806 je prišlo do bitke pri Sacilu. Vojska francoskega podkralja Evgena Beauharnaisa je bila poražena, tudi avstrijska je bila toliko izčrpana, da se je raje znova umaknila. Spet je Trst prišel pod francosko oblast. Napoleonova vojska je 18. maja drugič vkorakala v mesto. Še vse hujše so bile kontribucije. Mesto je moralo plačati za kazen celih 50 milijonov frankov.

14. oktobra 1809 so podpisali mir na Dunaju. Že istega dne je Napoleon v Schönbrunnu podpisal dekret, s katerim je

Trst priključil ilirskim deželam

francoskega cesarstva. Morda je Napoleon takrat, ko je ustvarjal novo politično enoto, ki je segala od Save do Soče, mislil na obnovo marke, ki si jo je nekoč ustanovil Karel Veliki.

Ni bilo nobeno naključje, da si je maršal Marmont Ljubljano izbral za sedež svoje vlade, saj je lahko od tam najbolje zasledoval dogodke v Avstriji. Vendar je budno pazil tudi na istrsko pokrajino in Trst. Anglija je bila še zmerom v vojni z Napoleonom in je s svojim jakim brodovjem gospodarila na severnem Jadranu. Z Lješa so njena ladjevja nenehno kontrolirala istrsko obalo in pojavljala so se tudi v vodah med Trstom in Tržičem. Marmont je računal s tem, da bi se Angleži utegnili kje izkrcati. Imel pa je za zaščito dežele sorazmerno nezadostne sile, a je našel izhod iz zagate tako, da je ustanovil »ilirski polk«, ki so ga sestavili iz domačinov. Izdal je dekret, po katerem so pozvali

4000 ljudi pod orožje

za obrambo obale. Zagotovil je, da bodo te čete služile izključno za obrambo dežele, in hkratu je spretno izkoristil škodo, ki so jo angleška ladjevja s svojim pojavom povzročila obalnim krajem in njihovi trgovini, ter preusmerili sovraštvo primorskega prebivalstva, ki je bilo spočetka naperjeno proti vsemu, kar je bilo Napoleonovega, proti Angležem, ki je nanje zvrnil krivdo vse gospodarske propasti jadranskih luk.

Marmontu je uspelo dati »ilirskemu regimentu« udarno moč. Tudi ko je pozneje kršil besedo in polk premestil iz Ilirije, da bi skupaj z Napoleonovimi glavnimi silami nastopil proti Rusiji, je ostalo prebivalstvo dežele sovražno razpoloženo nasproti Angležem in je bilo zato pripravljeno postaviti nove obrambne bataljone.

Na pobudo maršala so v Trstu in Istri poleg ilirskega polka

ustanovili še nacionalno gardo,

ki so ji pripadali vsi moški od 18. do 60. leta. Ta garda naj bi prav tako branila deželo pred Angleži. Marmontu, ki je, sodeč po njegovih spominih, posvetil tem četam posebno pozornost, je s spretno politiko uspelo prepričati slehernega moža, da je zanj prav posebna čast pripadati nacionalni gardi. Vse, kar je imelo kakšno ime ali položaj, se je prostovoljno prijavilo vanjo. Prebivalstvo samo je skrbelo za izvežbanje in oborožitev čet. Bogatejši ljudje so se sami oborožili, drugim so oskrbeli orožje s sredstvi četnih blagajn, v katere so se stekali ljudski prispevki. V najkrajšem času je Marmontu uspelo ustvariti za obrambo sposobno silo. Poleg tega je skrbel za utrjevanje obalnih krajev. V Trstu, Kopru, Piranu, Porenju, Rovinju in Pulju so proglasili obrambno stanje. Po lukah so razpostavili topove. Pulju, ki so ga smatrali za posebno izpostavljenega, so dodelili 40 topov. Garda je bila ojačena tudi z dvema artilerijskima četama iz vrst redne vojske.

V noči od 14. na 15. avgust 1810 je počila velika ura tržaške nacionalne garde. Angleško brodovje je

vdrlo v tržaško notranjo luko

in poskusilo pri Miljah izkrcati svoje čete. Tržačani so se dobro izkazali. Uspelo jim je vreči Angleže v morje in z obalnimi topovi pregnati sovražno brodovje. Tudi v Poreču so se Angleži poskušali izkrcati, pa so bili prav tako odbiti od oboroženega prebivalstva. Le v Rovinju je izkrcanje uspelo. Spočetka so Rovinjci uspešno odbili nasprotnika, 2. avgusta pa so bili poraženi. Angleži so vdrli v mesto, zasedli javna poslopja, mesto ponekod razdejali, potem pa so se spet umaknili. Dne 5. septembra so se znova izkrcali, a tudi tokrat so ostali na kopnem le malo časa.

Maršal Marmont je bil zadovoljen s svojo nacionalno gardo, ki jo je hvalil tudi v svojih pismih Napoleonu: »Nikjer in nikoli nisem videl nacionalne garde, ki bi se kakor tržaška in istrska lahko primerjala z redno vojsko. Z ljudmi je mogoče ravnati po mili volji, le prav jih je treba zagrabiti.«

Junija 1808 je bil maršal Marmont odpoklican iz Ilirije. Napoleon mu je poveril poveljstvo francoskih čet, ki so se borile v Španiji. Njegov naslednik je bil cesarjev pribočnik general Bertrand, ki je do marca 1813 ostal v Trstu in od tod vladal ilirskim pokrajinam. Za časa njegove vlade pa je

propadel vojaški aparat,

ki ga je ustvaril maršal Marmont s svojo spretno politiko. Po bitki narodov pri Lipskem je pričela bledeti Napoleonova zvezda vedno bolj tudi v ilirskih pokrajinah. Dne 28. septembra so morali Francozi opustiti Ljubljano. Iz Istre je prodrl avstrijski general Nugend proti Trstu. Dne 13. oktobra so njegove čete vkorakale v mesto.

Šele tedaj so Tržačani spoznali, da je bil navsezadnje Napoleon kriv njihovega gospodarskega obubožanja. Staro sovraštvo proti Korzičanu je znova vzplamtelo. Obubožali pa so zares do kraja. Njihov trgovinski promet je skopnel na letnih 2.4 milijona goldinarjev in je večina te vsote odpadla na uvoz. Njihov pomorski promet, ki je dosegel še leta 1804 kar 168.500 ton blaga, se je zmanjšal na pičlih 38.000 ton. L. 1808 je živelo v mestu 33.000 ljudi, ob povratku Avstrijcev jih je bilo le še 23.000. V Trstu in vsem Primorju je zavladala britka stiska in šele naslednja leta so deželi spet vrnila staro blagostanje.

Kobilice

Pred kratkim so listi objavili vest, da so kobilice v Severni Afriki povzročile znatno škodo tamkajšnjemu kmetijstvu. Za Evropca je komaj razumljivo, da morejo te žuželke v nekaj dneh ali celo v nekaj urah deželo tako opustošiti, da je zapisanih na stotisoče ljudi najhujši lakoti. Kobilice so znane že tisočletja. Že Plinij in Aristotel sta marsikaj zlega poročala o njih, tudi v Indiji so se ohranili zapiski o njih in v Egiptu so postavili kar spomenike, ki pričajo o tej nadlogi.

V Severni Afriki in še posebej v Maroku povzročajo kobilice kar pogostoma veliko škodo. Prav posebno velika je bila njihova nadlega l. 1799., ko so dejansko v pičlih treh dneh uničile vse, kar je bilo količkaj podobno rastlini. V srednjem veku so se kobilice pojavile čestokrat tudi v Evropi in

kronika samostana v Fuldi

beleži 15 takih večjih nesreč. Kakšno škodo lahko povzroče kobilice, izhaja že iz enega samega takega dogodka. Na neki kmetiji so imeli 20 000 tobačnih rastlin, visokih povprečno po 20 cm. V 20 sekundah je bil ves nasad do korenin uničen. Živalce so raznolko barvane in kar rejene. Na prednjih krilih so jim vrsane arabeske, ki so jim nekoč vražarji pripisovali vse mogoče pomene, največkrat pa jezo božjo.

Kako pa pride do selitve ogromnih rojev kobilic? Da se najde temeljit odgovor na to vprašanje, je treba začeti od vsega početka.

Ko se kobilice parijo,

zatakne samica s pomočjo trde bodice jajčeca do 4 cm globoko v zemljo. V vsako luknjico jih odloži 25 do 35. Obda jih s penečim se, močno lepljivim izločkom. Vsa snov se strdi in dobi obliko majhnega stožca, jajčeca pa so v njem varna pred mokroto, mrazom in vročino. Celo večje poplave jajčecem ne škodujejo. Devet mesecev kasneje se pojavijo ličinke, na katere pa ima vreme odločilen vpliv. Pri ugodnem vremenu se počasi pojavljajo iz zemlje. Dež jih ubija, vročina jih požge. Prve dni se le stežka premikajo. Kmalu pa se utrde in tedaj se pričnó prehranjevati. Večinoma ne najdejo mnogo neposredno okrog sebe in tako se podajajo na pot,

s trebuhom za kruhom.

Brez kril se le počasi premikajo naprej in prehodijo kvečjemu po 50 do 100 m na dan. V nekaj tednih pa dosežejo že brzino po 700 do 800 m dnevno. In nekega dne pričnó skakati. Ko dosežejo starost enega meseca, se pomikajo že po 12 km na dan. Ko se že petič preleve, dobe lahja krila, ki se jih takoj pričnó posluževati. Tedaj nastopi čas, ko se roji milijonov kobilic pričnó seliti. Čuden šum gre po zraku, ko se dvigne to, in oznanja njihov prihod preplah vsemu, kar je živega.

Z brzino 6 km na uro

se valijo roji kobilic po zraku in popadajo vse, kar se le dá ogrizti, uničiti. Pred njimi so travniki, polja in gozdovi, za njimi ostaja puščava. In s svojimi izredno močnimi čeljustmi pogrizejo reči, ki se marsikomu zde neuničljive.

Stoletja so se ljudje zaman borili proti tej nadlogi. Včasih so jih skušali pregnati z ropotom, uspeh pa je bil neznaten. Res, v nekaterih primerih so jih napotili drugam. Sedaj postopajo drugače. Vse zelenje poškropé s kemikalijami, strupenimi za kobilice. Strupene gobe povzročajo med kobilicami hude epidemije. Z uspehom jih zatirajo

s klorom in s kolero

so jim prav tako že prišli do živega ter so jih uničili kar cele roje. Na ta način so osvobodili ogromne argentinske pašnike te nadloge.

Kobilice imajo tudi svoje naravne sovražnike, ki pa njihovim milijonom niso kos. Med njimi so štorklje, žerjavi, jastrebi in škorci. Na drugi strani pa so postale kobilice

prava poslastica za — človeka.

Arabci si jih peko in jih prav radi uživajo. V severnoafriških gorah pojedo domačini pri enem obedu kar po 200 do 250 kobilic. Ponekod si kot poslastico kuhajo tudi njih jajca.

Kobiličje nadlege verjetno nikoli ne bo mogoče odpraviti. Spričo sedanje tehnike pa je verjetno, da bo njih nevarnost znatno omejena in da bo mogoče njih pojav še o pravem času in temeljito zatreti.

Križanka št. 85

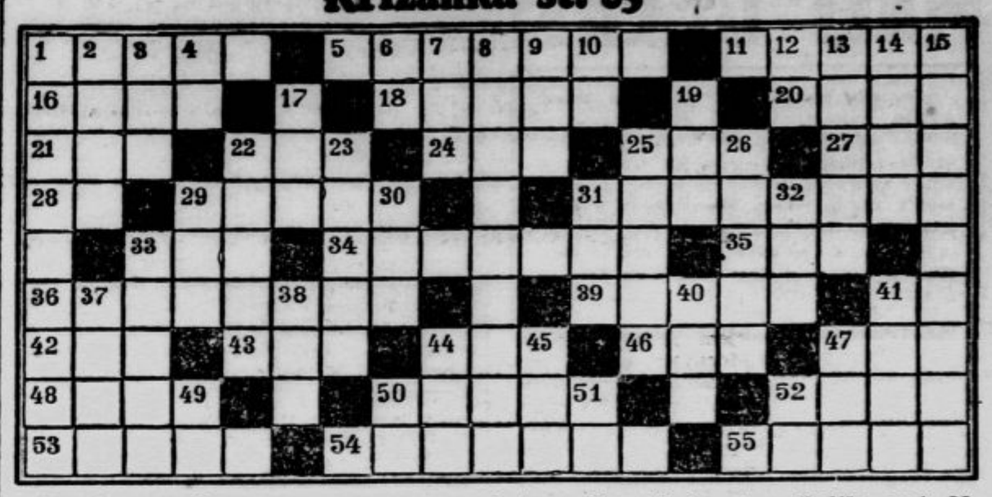

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pri sodnih razpravah važna oseba, 5. živi na Kavkazu, 11. jarek; soteska, 16. uboge, usmiljenja vredne, 18. nataknjena, nasajena, 20. nepovoljen, šibek, 21. pritok Volge, 22. kurirji, poštarji, 24. veznik, 25. število, 27. deli kupnin, 28. podredni veznik, 29. začaranost od besed (množ.), 31. pripadnik evropskega naroda, 33. posoda, 34. s pesmijo opisovati, 35. ploskovne mere, 36. občina v mariborski okolici, 39. hunski vojskovodja, 41. kratica za gospodarsko podjetje, 42. podredni veznik, 43. okrajšano žensko ime, 44. žensko ime, 46. nadavek, predplačilo, 47. za delo nenavdušen, 48. palavina, 50. orodje za dolbljenje, 52. glasbeno se udejstvovati, 53. turški državnik, 54. razklane šibe, 55. dohodek države.

Navpično: 1. opravljati trgovski posel, 2. odvaja podnebne vode, 3. žensko ime, 4. podredni veznik, 6. grška črka, 7. država v Ameriki, 8. umetno hranjen dojenček, 9. premikati se, 10. predlog, 12. v prstu, 13. sarmatsko pleme, ki je bivalo v starem veku severno od Črnega morja, 14. enote evropske valute, 15. ljudskošolska knjiga, 17. zamera, izguba, neprijetnost, 19. del posode, prostora, 22. pogumna, 23. sveta podoba, 25. kar je najboljše, cvet, 26. hrib pri Beogradu, 29. časovne enote, 30. gripa se tako konča, 31. oblika pomožnega glagola, 32. razdobje, doba, 33. zelo toplo, 37. pristanišče v Siriji, 39. žensko ime, 40. trdnjava v stari Grčiji, 41. veselje staršev, 44. angleško pivo, 45. starogrška boginja krivice, 47. zver, 49. v rani, 50. kratica za akademski naslov, 51. glasbena kratica, 52. veznik.

Rešitev križanke štev. 84

Vodoravno: 2. mojitev, 8. Ra, 10. bula, 11. inž., 13. ča, 14. Ur, 15. Štip, 17. Tajo, 19. Tivat, 21. lev, 22. ika, 23. is, 25. ti, 26. na, 27. Omiš, 29. prositi, 31. br, 32. rakec, 33. prid, 35. kača, 36. Romul, 38. ni, 39. Amerika, 42. raki, 43. dr, 44. Ob, 46. Ko, 47. are, 48. zal, 50. falot, 52. Druz, 54. sebi, 55. od, 56. IV, 58. šir, 59. imam, 61. Ra, 62. igralec.

Navpično: 1. Priština, 3. Ob, 4. luč, 5. Ilat, 6. ta, 7. Virovitica, 9. antika, 12. živa, 14. ujet, 16. pa, 18. Al, 20. Timor, 24. Sisak, 27. Or, 28. šikana, 29. primer, 30. teči, 31. brom, 33. pragozdovi, 34. durak, 37. likof, 40. ki, 41. pretiran, 43. dobir, 45. bard, 47. Aleš, 49. Lu, 51. as, 53. zima, 57. val, 59. Ir, 60. me.

Univerza v Bologni — najstarejša v Evropi

Med Renom in Saveno leži ob izteku severnega vznožja Apeninov častitljivo mesto Bologna, prestolnica zgodovinske pokrajine Emilije. Tod okrog hrumijo sedaj hudi boji. Prastaro je to naselje, čigar prebivalci uživajo sloves velikih ljubiteljev umetnosti in glasbe. Poleg tega odlikuje Bolonjce velika gostoljubnost in marljivost. V mnogih ozirih zagonetni rod Etruskov je tukaj ustanovil svojo naselbino, ki se je imenovala v začetku Felsina. Pozneje so se domačim pridružili Bojerji, keltsko pleme, katerih italijanski odrastek je štel 112 žup in srezov. Prestolnica tega rodu je stala tam, kjer so pozneje pozidali mesto Bologno ter se je imenovala prvotno Bononija. Z Rimljani so imeli ti ljudje težke boje. Šele leta 191. pred našim štetjem se je posrečilo to prebivalstvo ukrotiti, nakar so se Bojerji jeli romanizirati. Na kraju, kjer je stala svojčas Felsina, so postavili najprej rimsko vojaško taborišče, čigar četverokotni tloris kaže še danes svoje sledove v Bologni. Pozneje je Bologna pripadla področju vzhodnega Rima pod oblastjo Ravene, sledila je kratka doba langobardske nadvlade, potem je bila Bologna oklicana za svobodno mestno republiko.

Mesto je medtem polagoma naraščalo. Okoli njegovega jedra so se jele širiti nove mestne četrti, ki predstavljajo danes častitljive in zgodovinsko slavne stavbe, ulice in trge. Že okrog l. 1000 je bila Bologna opasana z debelim in visokim zidom. V 14. stoletju so to zidovje še bolj učvrstili in izboljšali. Srednjeveška trdnjava je dobila svojo izrazito podobo v obliki ogromnega šesterokotnika z 12 mogočnimi vrati. To ozidje in ta vrata lahko še danes občudujejo domačini in tujci. Seveda se je mesto medtem razširilo na vse strani, toda trdnjavsko jedro je le še ostalo v svojem starem oklepu, kajti Bologna je morala v teku svoje zgodovine prestajati hude borbe z gibelini, ki so bili zvesti cesarju in z gvelfi, ki so se ogrevali za nadoblast rimskega papeža.

Že l. 1119 je dobila Bologna univerzitetno ustanovo, ki je bila ena izmed redkih institucij te vrste v tedanjem kulturnem svetu. Lahko se celo reče, da ima Bologna s svojo univerzo prvenstvo na polju evropske kulture, kajti njeno vseučilišče ni bilo samo med prvimi, ampak sploh prvo v Evropi. Posebno je slovela Bologna po svoji stolici za pravoznanstvo, ki sega daleč nazaj v 13. stoletje. V 14. stoletju je dobila Bologna tudi stolico za anatomijo in medicino. To je bila za tedanje razmere pravcata senzacija, kajti anatomija je pomenila v tedanjem stanju medicinske vede naravnost prevratniško disciplino. Danes je bolonjska univerza zelo izpopolnjena in slovi kot ena najboljših univerz v Italiji. Nešteto je zavodov, ki izpopolnjujejo njene institute, njena knjižnica šteje 350.000 zvezkov z nad 5000 dragocenimi rokopisi.

Bologno krasi 77 cerkva. Med njimi so posebne znamenite stolnica, cerkev sv. Dominika, cerkev sv. Jakoba in cerkev sv. Štefana. Bologna pa slovi tudi po dveh poševnih stolpovih, po svojem 98 m visokem Asinelliju in po 48 m visokem Garisendi. Ogromna zgradba cerkve sv. Petronija izvira iz 14. stoletja in v tej cerkvi hranijo sloviti poldnevnik bolonjskega profesorja za astronomijo G. D. Sassinija iz l. 1653. Na Neptunskem trgu stoji vodnjak, ki ga je izdelal flamski kipar Johann da Bologna v l. 1563 do 1567 po naročilu papeža Pija IV.

Ob času nastanka te umetnine je Bologna po trdih borbah že prešla v obliko cerkvene države. Med l. 1547 in 1551 je zboroval v mestu sloviti tridentinski koncil. L. 1796 so Bologno zasedli Francozi, od l. 1815 dalje pa je mesto zopet pripadlo cerkveni državi. Šele v letih 1831—32, 1843 in 1848 so se homatije končale ter je dobila Bologna svoj prostor v tistem državnem sklopu, kjer se nahaja še danes.

Raketa „V 2“

V trenutku, ko je udarilo nemško orožje »V 2« v anverško pristanišče, je napočila nova doba v tehniki sedanje vojne. Danes sicer še ni mogoče napovedati kakšne spremembe prinaša uvedba raketnega principa za bodočnost. Lahko se pa že pribije, da je storjen prvi korak za težko, operativno popolnoma uporabno raketno orožje. Obstreljevanje relativno majhnega cilja kakor ga predstavlja anverško pristanišče, namreč predpostavlja, da morajo izstrelki zadevati s skoro absolutno sigurnostjo. Iz tega lahko povzamemo, da je novo orožje »V 2« tudi za borbe na fronti popolnoma uporabno.

Često je že bilo izraženo mnenje, da predstavlja raketno orožje prav resnega tekmeca proti letalom. Če primerjamo »leteče bombe« »V 1« z najnovejšim povračilnim orožjem »V 2« vidimo, da je bila leteča bomba »V 1« namenjena samo za vznemirjanje prebivalstva, med tem ko odgovarja »V 2« nekako operativnim bombniškim skupinam. To je bistvena razlika med obema sredstvoma. Nemci so, preden so se poslužili »V 2«, dobro preštudirali vse izkušnje, ki so jih napravili s »V 1«. Tako so lahko sestavili mehanizem, ki se da uravnavati z največjo natančnostjo ter lahko doseže zaželjeni cilj. Angleška poročila priznavajo brez ovinkov, da predstavlja »V 2« izstrelek nadvse mogočne učinkovitosti. Ta »raketa«, kakor jo imenujejo nasprotniki, je absolutno neovirana od vremenskih pogojev ter se lahko izstreljuje v megli, snegu in dežju. Posebna odlika »V 2« pa je neranljivost rakete. Raketa je neranljiva zaradi velike brzine, s katero napreduje proti svojemu cilju. Akustično opazovanje rakete je popolnoma nemogoče, optično možno opazovanje pa je naravnost minimalno. V tem se strinjajo vsi dosedanji opisi rakete na nasprotniški strani, ki imenujejo »V 2« raketo, leteči brzojavni drog, oblak dima in ognjeno kroglo. Vse to izpričuje, da je obramba proti »V 2« absolutno nemogoča. Churchill sam je priznal, da pomeni uporaba »V 2« teoretično premaganje vsake razdalje. »V 2« danes udarja že splošno na sovražno ozemlje in je tem nevmejše orožje, ker ni vezano na gotove baze za odstrele. Z obstreljevanjem Anversa je postala raketa »V 2« tudi operativno učinkovito orožje, ki bo imelo velik vpliv na sovražni dovoz. Ne smemo namreč pozabiti, da je anglo-ameriška ofenziva navezana na dovoz materijala v anverško pristanišče. Že sama motnja takšnega dovoza pomeni za sovražnika občutno oslabitev.

»V 2« je po pisanju nemških listov trenutno zaključni člen v verigi raketnega orožja, katerega so Nemci uporabili v sedanji vojni v obliki metal in pripomočkov proti oklepnikom. V bodočnosti bo takšno orožje imelo še večji povdarek. Razvoj tega orožja namreč še ni zaključen, doslej pa se je že tako odlično izkazal, da bo to orožje v roki nemškega vojaka prav gotovo v kratkem pokazalo svojo nadmoč nad sovražnikom.

Vladi Boj:

Udav iz Nila

V mestu se je ustavilo potujoče zabavišče.

Postavili so šotore, vrtiljake, tobogan in še mnogokaj.

Potem so naročili cele gore pisanih letakov z golimi ženskami in divjimi zvermi.

In bosonogi otročaji so za brezplačno udeležitev zabave razdelili cele gore pisanih letakov z ženskami in divjimi zvermi med ljudi.

Ljudje so letake radovedno jemali in z naslado gledali. Moški gole ženske, ženske divje zveri.

Zvečer se je zbrala dvospolna vojska in je v dvostopih veselo odmarširala na zabavišče.

Za njimi so šli otročaji.

In jaz tudi.

Praznil sem denarnico in se zabaval, kar se je le dalo. Tvegal sem vožnjo na vrtiljaku, preizkusil svojo moč s topom, ki ga je bilo treba suniti, da je zdrvel po tiru do vrha in povzročil pok; streljal na strelišču, metal žoge, si temeljito zrahljal kosti na toboganu in se slednjič ogledal v sobi zrcal, kjer sem ugotovil, da imam kakor kad veliko glavo.

Zato sem se odločil, da bom jadrno zapustil prostor veselja.

Bil sem že blizu izhoda, ko sem zagledal gručo ljudi. Vsi so z največjim zanimanjem nekaj poslušali.

Ker vem, da je tam, kjer se zbirajo ljudje, zmerom nekaj, kar je zanimanja vredno, sem se pridružil množici in si s pomočjo komolcev vtrl pot v ospredje.

Spredaj je stal mož, za možem velik šotor, bogato poslikan z ženskami in divjimi zvermi.

Mož je bil že star in siv, koščena lica pa je krasila gosta brada. Obrnjen je bil proti množici in je govoril:

»Gospodje in gospe...«

Govoril je resno in prepričujoče, z globokim glasom in držal je desnico iztegnjeno, kakor prerok, ki razlaga ljudem skrivnosti.

»Gospodje in gospe, kar vam bom sedaj pokazal, še niste videli in tudi ne boste videli več. Da je vse pristno in da ni nikake čarovnije ali fate morgane vmes, jamčim osebno jaz, ki sem prepotoval ves svet.

Gospodje in gospe! Dvajset let sem preživel v Afriki, pet let na Malaji, tri v Avstraliji, šest v Ameriki. Gospodje in gospe! Štiri in trideset let! Prepotoval sem skozi najstrašnejše džungle in puščave. Družil sem se s plemeni Fičafaj in z njihovimi predniki. Strašne zveri so me vsak dan napadale... Tigri, levi, krokodili, kače, udav, sloni in želve.

Gospodje in gospe! Pokazal vam bom strašno kačo udav iz reke Nil.

Gospodje in gospe! Štiri in trideset let sem bil v smrtni nevarnosti. Vsako leto, vsak mesec, vsak teden, vsak dan, vsako uro, vsako minuto in vsako sekundo sem bil v smrtni nevarnosti!

Gospodje in gospe, vsaka sekunda smrt!

Gospodje in gospe! V Afriki sem se tudi oženil z bogato Afričanko, hčerko-edinko kralja plemena Nagobe, a sem se dal kmalu ločiti, ker je moja žena hodila brez obleke na mestni trg kupovat paradižnike in zelenjavo za juho.

Potem sem odšel v džunglo in sem ubil skupaj 30 levov, 9 tigrov, 5 slonov, 10 krokodilov in živo ujel strašno kačo iz reke Nil.

Gospodje in gospe! Strašno kačo udav iz reke Nil! Strašna kača udav iz reke Nil je dolga 15 metrov in se hrani z žabami, ki ji jih podarjajo hvaležni zamorci, ker pokončuje strašne krokodile, ki z velikim veseljem žro mlade, neomožene zamorke.

In strašno kačo udav sem vzel s seboj za spomin in iz človekoljubnega namena, da bi jo pokazal svojim rojakom in nadobudni mladini koristil pri pouku — in v spomin na smrtno nevarnost, ki sem jo bil preživel na obalah reke Amaconke v Južni Avstraliji.

Strašno kačo razkazujem brezplačno vsakomur, ki si jo želi ogledati in prostovoljno prispeva deset lir za kritje potnih stroškov in stroškov za prehrano strašne zverine, ki je tu postala zelo izbirčna, ker ji podnebje ne prija in jo moram zaradi tega krmiti z ameriškimi žuželkami, ki jih kupujem v zoološkem vrtu.

Pozor, pozor!

Samo za močne živce!... Vsaka sekunda smrt...«

Govornik se je umaknil od vhoda in nas z dostojanstveno kretnjo povabil, naj vstopimo, a smo se obotavljali, ker smo se bili zamislili v strahoto džungle...

Zato je povzel:

»Gospodje in gospe, prosim lepo, izvolite si ogledati strašno kačo udav iz reke Nil, ki je v Afriki dolga celih 15 metrov, a v vašem mestu, ker mestna občina ni dala večjega prostora na razpolago, samo en meter in pol.

Gospodje in gospe! Le notri, le notri!«

Plačali smo 10 lir in kakor afriški divjaki planili v šotor, da bi videli nenavadno pošast.

In potem?

Potem smo si sredi šotora lahko ogledali srednje veliko kopalno kad, v kateri se je leno zvijala pol mrtva črnica...

Nadomestilo za šipe

Noben večer, ko legamo k počitku, ne vemo, kaj nas čaka to noč. Ne bojte se, nočemo vas plašiti, saj strah k ničemur pametnemu ne pomore. Treba pa je Ljubljančane venomer opozarjati, da izvršijo vse tisto, kar za primer nesreče zahteva protiletalska zaščita. »Pripravljen biti — to je vse!« se glasi že staro pravilo, ki velja prav posebno za dandanašnje letalske napade.

Verjemite, da bi bili Ljubljančani že s tem hudo prizadeti, ako bi se pri vsakem letalskem napadu zaradi eksplozije bomb razbila stekla v okenskih okvirih. Že zdaj je treba pomisliti, kaj bi storili v takem primeru. Možnost nabave novega stekla je zelo majhna. Treba bo torej okenske okvire zapreti z lepenko, z deskami ali podobnim. K temu vas opozarjamo, da lepenke ali desk ne zabijate na okvire na notranji strani, temveč na zunanji, kjer ni kljuk, ki bi ovirale tako zadevanje okenskih odprtin. S takšno pravilno namestitvijo kartona ali desk bo tudi doseženo, da dež ne bo zamakal sob, ker se bo deževnica odtekala na zunanji strani okna.

Toliko danes v premislek zastran šip. Vsak večer, ko ležete k počitku, preudarite to in ono reč, kaj bo kazalo storiti v primeru letalskega napada in po njem še enkrat: pripravljen biti — to je vse!

Darujte za Zimsko pomoč!

MALI OGLASI

Kdor dče službo, plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.—

Za vsak oglas je treba plačan drž. in prov. takso L 0.60, za dajanje naslova ali šifre pa L 2.—

Stanovanja

KUHARICO
sprejmem k majhni družini. Vprašati Jamnik — Cesta na Rožnik 9. 33557-1a

POSTREŽNICO
za 1 do 2 krat tedensko sprejmem. Ulica 3. maja 7-II., levo. 33563-1a

PRIDNO DEKLE
ki zna vsa gospodinjska dela samostojno in kuhe, iščem takoj. Več po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33429-1a

SOBARICO
spretno in pošteno, takoj sprejme v dobro in stalno službo hotel — Bellevue Ljubljana. 33462-1a

SLUGA
za vsa dela dobi stalno službo. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 33398-1a

KUHARICO
za vsa gosp. dela, iščem k 2 osebama. Veliko perilo izven. Predstaviti se popoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33582-1a

Prodam

PREŠITO ODEJO
novo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33529-6

2 KRASNA MUFA
poceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33530-6

MOŠKE ŠKORNJE
št. 42 zamenjam za gojzarje št. 38. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33531-6

KRATEK SUKNJIČ
(štucer) s toplo podlogo, prodam. Ogled v trgovini Sever, Marijin trg št. 2. 33562-6

NOVO SUKNJO
črno, prodam. Stritarjeva 7-III. zvonec 3. 33476-6

MREŽNI VLOŽEK
za normalno posteljo, 2 posteljni stranici, trd les in posodo za mast, 15 l, enajstrano, prodam ali delno zamenja Gruden, Verstovškova 19. 33563-6

PULOVERJE
(brezrokavnike), volnene ženske jopice, 1 deški pulover, vse novo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33551-6

DEŽNO PELERINO
novo, predvojno, od 9—14 let, prodam ali zamenjam za večjo ali plašč Knezova 18-I. desno Šiška. 33552-6

GOJZARJE
št. 37, skoraj nove, zamenjam za damske nizke športne čevlje št. 39 Naslov v ogl. odd. Jutra 33460-6

DAMSKO JOPO
krasno plišasto rjavo s krznenim ovratnikom prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33469-6

VOLNENO BLAGO
za moško obleko, snežke za 3 letnega otroka in moški suknjič s telovnikom prodam ali zamenjam. Celovška cesta 95-I. levo. 33493-6

DAMSKE ČEVLJE
št. 37-38, sive semiš — malo nošene, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33522-6

ZA BOŽIČKA
dobite lepo, praktično punčko pri Klopčarju — Kongresni trg 7. 33519-6

MOŠKE ŠKORNJE
št. 41 zamenjam za št. 42-43. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »2-mo-njam« 33517-6

ŽELEZEN ŠTEDILNIK
velik, prodam. Ogled od 12. do 1. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33491-6

GRADL BLAGO
za zimnice, rumene barve, prvovrstno, zamenjam ali prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33492-6

PISALNI STROJ
prenosljiv, skoraj nov, vpeljane znamke ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33490-6

KRZNEN PLAŠČ
krasen nov, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 33481-6

SPALNICO
še ne plesknjo prodam ali zamenjam za mizarski material. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33494-6

DVA PARA
moških polčevljev, damske polsnežke, pumparice in prešito odejo prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33486-6

TRENČKOT
zimsko suknjo, žaket s telovnikom (marengo) — predvojno blago, prodam. Ogled dopoldne in popoldne do 16. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33365-6

ŽENSKO KOLO
dobro ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33568-6

1 GUMO
dobro ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33569-6

RADI SELITVE
ugodno prodam: najmodernejšo veliko kompletno kuhinjsko opravo krasen prt, baročni vzorec, za 12 oseb s pribori, 4 metre predvojnega platna za mehanike (pajace), čipkasto pregrinjalo za 2 postelji in zelo lepo zaveso. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33570-6

RADIO
6 cevni, zelo dober — ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33571-6

ŽENSKO KOLO
športno, nemške znamke, skoro nerabljeno — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 33573-6

6 BREZROKAVNIKOV
volnenih in črn zimski damski plašč, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 33575-6

DAMSKI PLAŠČ
črn in dva otroška plašča za 2 in 3 leta prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33576-6

RADIOAPARAT
Minerva, 6 cevni, prvovrsten, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33499-6

VOLNENO BLAGO
za moško obleko, snežke za 3 letnega otroka in moški suknjič s telovnikom prodam ali zamenjam. Celovška cesta 95-I. levo. 33493-6

DAMSKE ČEVLJE
št. 37-38, sive semiš — malo nošene, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33522-6

ZA BOŽIČKA
dobite lepo, praktično punčko pri Klopčarju — Kongresni trg 7. 33519-6

MOŠKE ŠKORNJE
št. 41 zamenjam za št. 42-43. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »2-mo-njam« 33517-6

ŽELEZEN ŠTEDILNIK
velik, prodam. Ogled od 12. do 1. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33491-6

GRADL BLAGO
za zimnice, rumene barve, prvovrstno, zamenjam ali prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33492-6

PISALNI STROJ
prenosljiv, skoraj nov, vpeljane znamke ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33490-6

KRZNEN PLAŠČ
krasen nov, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 33481-6

SPALNICO
še ne plesknjo prodam ali zamenjam za mizarski material. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33494-6

DVA PARA
moških polčevljev, damske polsnežke, pumparice in prešito odejo prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33486-6

BLAGO
temnosivo, 3.20 m za kompletno moško obleko, prodam. Mayer, Florjanska ul. 40. 33445-6

DEBELIN
redilni prašek za živino hitro debeli in omasti vaše prašiče ter jih isto časno varuje kužnih bolezni. Debelin 10 lir. — Preprodajalci popusti! — Izdeluje lekarna Mr. Bahovec Ljubljana. 33029-6

PRODAM
za delo: damska smuta rska jopica, skoraj nova, za vitko postavo, ženske nizke čevlje črne št. 38 in moško macolo majo. Vodnikova cesta 12-I 33524-6

GOJZARJE
št. 43-44, ugodno prodam ali zamenjam. — Vprašati le od pol 7. do pol 8. zvečer. Naslov v ogl. odd. Jutra 33521-6

PREGRINJALO
za eno posteljo, pliš s klotasto podlogo, še lepo ohranjeno prodam za 1050 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33572-6

ŠPORTNI VOZIČEK
predvojni, prodam. Rožna dolina, C. XIII.-6. 33487-6

MOŠKO SUKNJO
črno, za manjšo postavo, podlogo iz ovčje kože otroški športni voziček damski plašč in črno moško obleko, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33479-6

MIŠI PODGANE
in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji — Anton Kanc, Židovska 1 33354-6

OBLEKO
(staro kočo, blago) temnomodre barve, usnjen otroški površnik in več površnikov, primernih za delo, prodam ali zamenjam po zelo ugodni ceni. Krošelj Ilovar, Zvezna 8, Zelena jama. 33510-6

PRAŠIČA
za rejo 60—70 kg, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33511-6

ŽENSKE ČEVLJE
tri pare št. 35, 36 in 38, ter moške polgojzarje št. 42, prodam. Vprašati: Gosposvetska 8-II., levo. 33543-6

VOJNSKO SONCE
za obešavanje, znamke »Unitas«, prodam. Ogled med 9 in 11. uro dop. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33544-6

ŽENSKI PLAŠČ
s pelerino in kapuco — črno zimsko suknjo za moškega, moško in črni ženski plašč prodam. — Cesta na Rožnik 5. 33545-6

VINSKI SERVIS
še nov s 6 lepimi kelih kozarci, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33547-6

ŽENSKE TORBICE
potovalne usnjene, nove in 10 m rjave kotenine, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33548-6

ŽENSKO TORBICO
potovalno usnjeno, novo, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33549-6

12 FROTIRK
velikih, novih in boljše črtasto blago za par moških srajc, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33550-6

SERVIRNO MIZICO
(vozniček) ter čajni servis za 6 oseb iz najfinejšega porcelana, prodam. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 33386-6

MOŠKO SUKNJO
črno, za srednjo postavo, dobro ohranjeno, — siv damski plašč, 2 para moških galoš št. 45, usnjen kovčeg in otroško kočaro, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33537-6

POPELIN
predvojno blago za srajce ali pižame, prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33538-6

PREPROGE
pirot 4x3, karamanija 3 krat 2, mečuka 3.5x2.5 m, dve suknji, dva suknjiča, prodam. Ogled tudi v nedeljo. Sv. Petra c. 7, trg z zelenjavo. 33539-6

KOPALNO KAD
pločevinasto, pelene za žganje in posteljno belo prevleko prodam. Ogled od 4. do 5. pop. Logar, Rimska c. 23, pritl. levo. 33534-6

POSTELJO
z vlečkom ali brez in posteljno omarico, hrastov les prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33535-6

OTROŠKE ČEVLJE
št. 33, zložljiv otroški stolček z mizico, 2 beli krznena odejici in svilen no prešito odejo za voziček prodam ali zamenjam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 33536-6

GALOŠE
št. 37, za visoko peto prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 33509-6

DAMSKE ČEVLJE
črne, semiš lak s polno peto, št. 35, v prav dobrem stanju, zamenjam za isto številko, samo z nižjo peto. Grohar jeva 19, podpritl. 33507-6

JEDILNI SERVIS
fin in navaden moško obleko za srednjo postavo, novo in ženski plišast plašč, nov, prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33508-6

DAMSKE ČEVLJE
nove, semiš, rjave, št. 37 z odprto peto in tople conate št. 39, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33500-6

PRODAM
2 posteljni pregrinjali — za eno in za dvoje postelji. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33501-6

GOJZARJE
št. 42-43, prodam. Na ogled dopoldne. Naslov v ogl. odd Jutra 33504-6

OTROŠKI MUF
svetlosiv, lepo darilo za Božič, prodam. S. Š. — Cojzova 1-I. 33505-6

PERZ. PREPROGO
prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 33506-6

JEDILNI SERVIS
za 6 oseb, nov, češki porcelan, zelo poceni prodam. Ogled: Albanska ul. 10-II., za bežigrajsko gimnazijo. 33525-6

KOVČEG
za orodje iz boks usnja skoro nov, predvojno blago, za instalaterje, elektromonterja ali slično, prodam ali zamenjam. Ogled: Albanska ul. 10-II., za bežigrajsko gimnazijo. 33526-6

DARILO ZA DAMO
in šestilo prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33527-6

RADIO
4 cevni, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33528-6

GOJZARJE
št. 39, dobro ohranjene kupim ali zamenjam. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »št. 39« 33523-7

PARNI KOTEL
za kuhanje svinjske hrane, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kotel« 33482-7

FOTOAPARATE
in daljnoglede stalno kupujemo. Parfumerija Venus, palača Bata. 33376-7

OBLEKO
ali blago za srednjevelikega gospoda, kupi ali zamenja Belec trgovina Jurčič, banka Slavija. 33477-7

LEKSIKON
novejše izdaje, kupi Belec, trgovina Jurčič, palača banke Slavije. 33478-7

KOLESA
damsko in moško kupuje tvrdka Promet, nasproti križanske cerkve. 33515-7

BLAGO
za moško srajco predvojno kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lep vzorec« 33494-7

TEHTNICO
decimalno do 30 kg in za 150—200 kg kupim. Drogerija I. Kanc nebotičnik. 33489-7

KRZNENE PLAŠČE
bele kožuščke, lisičje, dihurjeve, kunje boe, dobro obtanjene in kože domačih živali, kupuje Rot, krznarstvo Mestni trg 5 401-7

V KOMIS. PRODAJO
sprejemamo vsakovrstne boljše predmete. Parfumerija Venus, palača Bata. 33375-7

ZOBNO ORDINACIJO
kompletno ali tudi dele ter instrumentarij — kupim po dobri ceni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zobna ordinacija« 33381-7

BLAGO
štofe na metre kupuje tvrdka Promet, nasproti križanske cerkve. 33512-7

PREPROGE
kupuje tvrdka Promet, nasproti križanske cerkve. 33513-7

OBLAČILA
boljša, vseh vrst kupuje tvrdka Promet, nasproti križanske cerkve. 33514-7

PEČ
prenosljivo, obloženo, — kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro greje« 33541-7

AKTOVKO
rabljeno, v dobrem stanju kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33497-7

PEČICO
na premog in drva, kupim. Lahko tudi rabljeno. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 33498-7

KOLESI
damsko in moško, v zelo dobrem stanju, kupim. Naslov pustiti pri Stanetu Rožna ul. 41, II., pri Sv. Jakobu. 33532-7

MOŠKI DEŽNI PLAŠČ
gumir., dobro ohranjen, za srednjo postavo, kupim. Plačam dobro v gotovini ali v naravi. — Naslov pustiti v oglasnem odd. Jutra pod šifro »Nujno gumirano« 33555-7

KNJIGE
slovenske in nemške prepovedne. Melik Slovenija I.-II., Pleteršnik Slovensko-nemški slovar — Soltykov Patološka anatomija, nemške znanstvene in seveda tehnične in medicinske — najnovejše dobe kupi knjigarna Kleinmayr in Bamberg, Miklošičeva 16. 33561-7

GUM. ŠKORNJE
dobro ohranjene, št. 36, 37 in 38 kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Damski« 33567-7

KUH. OPRAVO
dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »3-delna kredenca« 33580-7

GLASBILA
vseh vrst kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober instrument« 33583-7

Sobe

PRAZNO SOBO
lahko skromno, toda čisto, išče samec z lastnim snažnim pohištvom in lastno postrežbo. Ev. tudi s štedilnikom. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zdrav in solliden«. 33406-23a

POŠTENO DEKLE
mirno in čisto, išče prosto opremljeno sobo proti plačilu ali delno pomoč v gospodinjstvu. Najraje za Bežigradom ali v središču mesta zaradi pozne večerne službe. Ponudbe prosim na ogl. odd. Jutra pod šifro »Čimprej 2« 33564-23a

OPREMLJ. SOBO
s posebnim vhodom v centru ali bližini, išče miren samski gospod za takoj ali z 20. dec. Imalestno perilo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33520-23a

SOBICO
s posebnim vhodom — iščem. Zaposlena sem pri železnici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za takoj, dobro plačam« 33542-23a

OPREMLJ. SOBO
pri boljši družini išče zdravnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Zdravnik« 33506-23a

ZA SOSTANOVALKO
(ena ali dve osebi) — grem. Plačam v denarju ali naturalijah. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33485-23a

Stanovanja

STANOVANJE
enosobno v centru, želim z menjati. Naslov v ogl. odd. Jutra. 33480-21

ZAMENJAM
enosobno prijetno stanovanje v Rožni dolini za eno ali dvosobno. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Suho«. 33553-21

STANOVANJE
obstoječe iz večje kuhinje in sobice v hišici, ki bi bo nekaj ur dnevno pomagala pokroovati vrt proti primerni nagradi. Ponudbe pod »Vrt« na ogl. odd. Jutra. 33556-21

Stanovanja

STANOVANJE
enosobno ali vsobno — opremljeno ali prazno s kuhinjo ali s souporabo kuhinje, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znotraj bloka« 33581-21a

Razno

POZIVA SE
Knajzl Živko bivši intendantski poročnik v službo v Užicah ali njegova sestra Andreja da pride v ogl. odd. Jutra. 33325-37

IZGUBILA SEM
svetlomoder šal. Poštenjska prosim, naj ga vrne v ogl. odd. Jutra. 33533-37

OSEBA,
ki je preteklo sredo popoldne spregledala od garderobne desnega parterja v operi denarnik, ki ni bil njen, je bila opazovana. Poživarjam, naj ga v izogib poslednjic takoj vrne! 33540-37

IZGUBIL SEM
dne 12. 12. med 11. in 12. uro od Starega trga do hotela Uniona denarnico z okrog 1750 lirami in vsemi dokumenti ter živilsko nakaznico. Poštenega najditelja prosim naj jo vrne proti primerno lepi nagradi na ogl. odd. Jutra. 33483-37

IŠČEM
nemškine zmožno ženo s prijetnim domom, kjer bi se lahko pripravila božična ali novoletne pečenke (potrebno dobrim sam.. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. »4711«. Ponudnice z radioaparatom imajo prednost. 33574-37

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije in posredovanja

»SERVIS BIRO«
Šelenburgova ul. 4, telefon št. 21-09

NAOČNIKE
sem izgubila 12. t. m. ob 7. zvečer na stopnicah tramvaja od Rimske ceste do Viča. Poštenega najditelja prosim, da jih vrne: ravnateljica Fabin, meščanska šola — Vič. 33577-37

TORBICO
z vsemi ž vilskimi kartami in osebno legitimacijo sem izgubila. Prosim najditelja naj odda vse v ogl. odd. Jutra ali menj na dom. Denar naj si obdrži. 33526-37

ČRNI NAOČNIKI
so bili izgubljeni 10. t. m. med Žalami in pokopališčem. Poštenega najditelja lepo prosim, naj jih odda v ogl. odd. Jutra. 33587-37

IZGUBIL SEM
včeraj zvečer po 22. uri pred gostilno Lovec ali na Roziji cesti žepni črn usnjen notes z važnimi dokumenti (živilska karta itd.) in zapiski ter nekaj denarja. Najditelja prosim, naj ga odda v ogl. odd. Jutra proti nagradi. 33589-37

Nepremočljive PONJAVE (plahte)

VEČJE — KUPIM. — Ponuditi z navedbo m²:

MAZI, LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 17-I, DESNO.

KINO MATICA Telefon 22-41
Vroča kot plamen je ...
CIGANSKA LJUBEZEN
Attila Hörbiger, Heidemarie Hatheyer
Predstave ob: 15.30 in 18. uri

KINO SLOGA Tel. 27-30
Prekrasen glasbeni film
TVOJE JE MOJE SRCE
Benj. Gigli, Theo Lingen, Paul Kemp
Predstave ob 16. in 18. uri

KINO UNION Telefon 22-21
Danes zadnjikrat
Žena spada k možu!
GOSPA SILVELINA
Heinrich George, Maria Tasnady, Carla Rust, Paul Richter
Predstave ob 16. in 18. uri

Opozorilo

Organi policijskega zbora so prejeli strog ukaz, da javijo sleherno prekrštev zatemnitve ter vse kršitelje zatemnitvenih predpisov takoj prijavijo. — V interesu občinstva je, da se pokorava predpisom protiletalske zaščite, ker bo sicer v nasprotnem primeru zadela krivce občutna kazen. Isto velja za neupoštevanje predpisov ob priliki letalskega alarma.

✝

Umrla je naša ljubljena hčerka, sestra, gospodična

MRVAR FRANČIŠKA

Pogreb bo v četrtek, dne 14. t. m. ob pol 3. uri popoldne z žal, kapele sv. Jakoba, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. decembra 1944.

ŽALUJOČA MATI, BRATJE IN ZNANCI.

✝

Vdani v božjo voljo sporočamo tužno vest, da nas je po hudi in dolgotrajni bolezni za vedno zapustila naša ljubljena mama, stara mama, sestra in tašča, gospa

Ničman Cecilija

roj. Mauser

Njeno izmučeno telo spremimo k zadnjemu počitku v četrtek 14. t. m. ob pol 4. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Ljubljana, Jesenice, 13. dec. 1944.

ŽALUJOČI OTROCI in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so z menoj sočustvovali ob bridki izgubi moje ljubljene

PEPI

Prisrčna zahvala vsem, ki so ji poklonili cvetje, njen spomin počastili z dobrimi deli in jo spremili do njenega zadnjega tuzemskega doma.

Posebno se še zahvaljujem čč. duhovščini za duhovno tolažbo, vodstvu Vincentinuma in č. sestri, ki je z vso požrtvovalnostjo stregla moji blagi sestri v njeni težki bolezni.

Zahvaljujem se tudi gg. zdravnikoma za vso telesno pomoč.

Sv. maša zadušnica za blagopokojno sestro Pepi se bo darovala v soboto 16. decembra 1944 ob ½8. in 8. uri v župni cerkvi sv. Petra in v soboto 23. decembra 1944 ob 8. uri pri oltarju sv. Križa v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 13. decembra 1944.

MARIJA WESSNER

✝

Službeno se je ponesrečil naš ljubljeni mož, oče, sin, brat in stric, gospod

Lorber Ludvik

zvaničnik drž. železnice

Pokopali smo ga dne 8. decembra 1944 na pokopališču v Celovcu.

Ljubljana, Kranj, Zagreb.

žalujoča žena MILKA, MARJANCA, hčerka starši, brat in sestre

✝

Naznanjamo vsem prijateljem, sorodnikom in znancem žalostno vest, da je umrl naš predobri očka, brat, stric in svak, gospod

KAREL LIČAR

ZEMLJEMERSKI SVETNIK

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 14. t. m. ob 2. uri z žal, kapele sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Bela Cerkev, Sarajevo, Gorica, Cerkno, 12. decembra 1944.

ŽALUJOČI OTROCI, SESTRA IN OSTALO SORODSTVO

KLOBUČARNA „PAJK"

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica.

Se priporoča

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠT. 38

MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 12

(Nasproti hotela Union)

✝

Umrl nam je naš ljubljeni sinček in bratec

SKUBER MIROSLAV

Pogreb bo v četrtek 14. t. m. ob 15. uri z žal, kapele sv. Ahaca, k Sv. Križu.

Brezovica, Ljubljana, 13. XII. 1944.

Žalujoči starši in bratec

✝

Naznanjamo, da je danes odšel k Bogu po plačilo za svoje trudapolno delo gospod

TRKOV JANEZ

dolgoletni župan občine Dobrunje, predsednik krajevnega šolskega odbora v Sostrem, član načelstva Hranilnice in posojilnice v Sostrem, večkratni odlikovanec z zaslužnimi odličji

Pogreb bo v petek, dne 15. decembra 1944 ob 10. uri iz Zadvora št. 24 na domače župno pokopališče pri Sv. Lenartu.

Za napredek dobrunjske občine ima pokojni največ zaslug, zato ga bomo ohranili v častnem spominu.

Dobrunje, 13. decembra 1944.

OBČINA DOBRUNJE

G. Fürtmüller: 4

Kipec princese Amare

Roman

Werner Helbing je vstal in se pretegnil. »Nisva čarodeja, ljubi moj, a jaz sem z izsledki kar zadovoljen.« Helbingu so se oči zasvetile. Njegovo obličje je dobilo napet izraz. »Zdaj bova pa še slišala, kaj nama pove sluga.«

Karel Schmitt, ki je že več let služil pri Valentinu Rotheju, je bil starejši, čokat možak, ki je naredil na oba kriminalna uradnika zaupanje vzbujajoč vtis.

Po navedbi osebnih podatkov je izjavil, da ga je gospod Rothe poslal v mesto, tako da ob času nesreče ni bil doma.

»Kje ste bili?« je poizvedoval Helbing.

»Bil sem pri gospodu Riedelu. Nesel sem mu nekatere spise, ki jih je nameraval rešiti doma. Na povratku domov sem srečal svojega brata.« Mož je govoril tako mirno in jasno, da uradnika nista imela razloga dvomiti o resničnosti njegovih besed.

»Ali vam ni na gospodu Rotheju nič zbudilo pozornosti? Niste opazili nobene spremembe? Ali ni bil vznemirjen, takisto, kakor da se nečesa boji in je zaradi nečesa v skrbeh?«

Karel Schmitt se je zasmejal.

»Ne, gospoda, gospod Rothe se ni nikogar bal. Razen tega pa je bil odličen boksar.«

»Ali je bilo mogoče, da bi nenajavljen prišel v njegovo sobo kak tujec?«

Schmitt je odkimal.

»To se še ni zgodilo. Vsak obiskovalec, ki hoče govoriti z njim, mora oddati svojo posetnico ali pa vsaj povedati ime.«

»Ste morda kaj slišali o tem, da bi bil gospod Rothe sprejel snoči še kak obisk?«

Možak se je za trenutek obotavljal.

»Počakajta, gospoda — naj se spomnim — da, že res — pri odhodu sem srečal na stopnicah nekega tujega gospoda. Zdi se mi pa, da se ni obrnil na desno k ravnateljstvu, temveč na levo, kjer je zasebno stanovanje gospoda in gospe Rothejeve.«

»Prosim, potrudite se in si prikličite to srečanje spet v spomin,« ga je Helbing pozval. »Natančno pretehtajte vsako besedo. Ta izjava utegne biti še velikega pomena.«

»Jaz nisem posvečal temu srečanju prav nobene pozornosti, gospod nadzornik,« je odkrito priznal Karel Schmitt. »Rothejevi so imeli pogosto obiske. Zato mi ni prišlo niti na kraj pameti, da bi se oziral za gospodom, ali je zavil na desno ali na levo.«

»Je že tako, da na tisto, kar je najvažnejše, navadno prav nič ne pazimo,« je z vzdihom menil Helbing. »Koliko dragocenega časa mora človek zapraviti, da pojasni kako stvar — časa, ki bi bil drugod nujno potreben.«

»Nič novega v našem poklicu,« je Urban potrpežljivo pripomnil. Tudi on je bil tega že vajen.

»Ali ste že večkrat opazili gospoda v hiši?«

»Ne, gospod nadzornik. Gospod mi je bil docela neznan. Še nikoli ga nisem videl tu v hiši.«

»To veste povsem zanesljivo?« je vprašal Helbing in ga pogledal.

»Ne, prav gotovo ga še nisem videl,« je mož ponovil svojo trditev. »Docela tuj mi je bil.«

»Ali nam morda lahko opišete neznanca?«

Schmitt je nekoliko pomislil.

»Gospod je bilo zelo visok, brez brade, skoraj okrogel, imel je svetle črne lase. Nosil je rožnate naočnike, črne rožnate naočnike s šesterooglatim okvirjem.«

»Izvrstno, gospod Schmitt,« ga je Helbing pohvalil, »taki naočniki so razmeroma redki. To je dobro znamenje. Še nekaj: Kako je bil oblečen? Ste to opazili?«

»Nosil je temno suknjo in aktovko pod desno pazduho.«

»Prosim, Urban, dajte mi zapisnik, rad bi prebral vratarjevo izjavo — — da — — po njegovi izpovedi ni v kritičnem času noben tujec stopil v hišo. Vendar je priznal, da je bil nekaj minut v rezarni. Ali ima hiša še kak drug vhod?« se je spet obrnil k Schmittu.

»Da, gospod nadzornik, hiša ima še en vhod. Ko se je gospod Rothe oženil, je dal prebiti posebna vrata ki naj bi bila za dobavitelje. Toda uporabljali so jih le malo, kar je treba iti najprej okrog in okrog hiše.«

»Zanimivo — — — Kdo ima ključe od teh vrat? Najbrže vratar?«

Sluga je zanikal.

»Za ta vrata je bilo narejenih več ključev. Vratar ni imel nikoli nobenega. Zakaj je gospod Rothe tako želel, ne vem. On sam ni svojega nikoli uporabljal in tudi gospa se svojega ni posluževala. Toda midva s kuharico sva imela vsak svojega.«

»Kje so ti ključi?«

»Visijo v redu v omarici za ključe, gospod nadzornik.«

»Takoj se bom prepričal o tem. Tudi gospa Rothejeva bo tako ljubezniva, da mi bo dala oba ostala.« Helbing je vstal in končal zaslišavanje.

»Hvala vam, gospod Schmitt. Za danes ste opravili.« Schmitt se je s spoštljivim pozdravom oddaljil, Urban pa je z vzdihom olajšanja odložil zapisnik.

»Salamensko sem utrujen, Helbing. Vi tudi? No, to si pač lahko mislim,« je dejal in le s težavo potlačil zdehanje. »Torej k pošteno zasluženemu počitku! Saj imava jutri spet zelo naporen dan pred seboj.«

Helbing je oblekel suknjo in segel po rokavicah.

»Torej jutri? Dragi prijatelj, mislim, da naporni dnevi šele pridejo. Staviva, da imam prav?«

Toda Urbanu ni bilo do stave. Vedel je že brez tega, da bo imel tovariš prav.

Z zamudo so naslednjega dne pričeli z delom v tvornicah »Kronos«. Posad je brezdelno postajal naokrog. Nihče ni vedel, ali bodo danes delali. Šele ko je tovarniški ravnatelj velel, naj se delo prične v vsem obsegu, je kot običajno zabobnelo v fužinah. Sikanje parnih stiskalnic in enakomerno brnenje velikanskih gonilnih jermenov je zopet prepletalo zrak in odmevalo prav do ravnateljskega poslopja. V veliki zgradbi so bile polegh stanovanja Rothejevih še ravnateljeve pisarne in obe sejni dvorani.

Že zgodaj dopoldne sta se pripeljala v policijskem avtu nadzornik Helbing in Urban z nekaj uradniki.

Spet so stopili v sobo, kjer je bilo prejšnji večer zaslišavanje.

Po vsem velikem prostoru se je danes razlivala svetla sončna luč in vsa oprema je pričala, s kako izbranim umetniškim okusom je bil Valentin Rothe okrasil svoj dom. Temna perzijska preproga je pokrivala tla in je ob straneh se je svetila ozka proga parketnih tal. Poševno pred velikim, do tal segajočim oknom je stala diplomatska pisalna miza. Ob stenah sta bili dve široke, rezljani hrastovi omari. Potem pa še več stolov, prevlečenih z gobelini, nekaj dragocenih slik in več ročnih lestencev — to je bila vsa oprava.

Schriftleiter — Urejuje: Milan Zadnek — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič